

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Pravilnika o letenju vojaških zrakoplovov obsega:

- Pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 82/09 z dne 19. 10. 2009),
- Pravilnik o Vojaškem letalskem organu in pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vojaški letalski nadzorniki za opravljanje nalog v tem organu (Uradni list RS, št. 82/20 z dne 5. 6. 2020),
- Pravilnik o spremembah Pravilnika o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 162/20 z dne 12. 11. 2020),
- Pravilnik o licenciranju vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva (Uradni list RS, št. 113/22 z dne 30. 8. 2022.)

PRAVILNIK o letenju vojaških zrakoplovov

(neuradno prečiščeno besedilo št. 3)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina in uporaba)

(1) S tem pravilnikom se ureja organiziranje, izvajanje, vodenje, zagotovitev in varnost letenja vojaških zrakoplovov, vojaška letališča, preprečevanje letalskih nesreč vojaških zrakoplovov ter druga vprašanja v zvezi z vojaškim delom operativnega zračnega prometa.

(2) Ta pravilnik se uporablja za:

1. letenje vojaških zrakoplovov v zračnem prostoru Republike Slovenije;
2. letenje vojaških zrakoplovov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vojaški zrakoplov) v zračnem prostoru druge države, v kolikor ni v nasprotju s predpisi države, v kateri leti zrakoplov, oziroma, če ni posamezno vprašanje z mednarodnimi pogodbami urejeno drugače;
3. vojaška letališča in vojaški del mešanih letališč, če ni s splošnimi predpisi, ki urejajo zračni promet in letalstvo (v nadaljnjem besedilu: splošni predpisi o letalstvu), posamezno vprašanje drugače urejeno;
4. vojaško letalsko osebje in drugo vojaško strokovno osebje.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se za vojaški zrakoplov zunaj ozemlja Republike Slovenije, ki je namenjen za izvrševanje obveznosti prevzetih v mednarodnih organizacijah oziroma z mednarodnimi pogodbami, uporabljajo sprejeta pravila letenja in pravila delovanja mednarodne organizacije, v okviru katere se naloge izvajajo. Če posamezno vprašanje s temi pravili ni urejeno, se uporabljajo določbe tega pravilnika.

(4) Preiskovanje letalskih nesreč vojaških zrakoplovov ureja poseben predpis.

(5) Za vsa vprašanja letenja vojaških zrakoplovov, ki s tem pravilnikom niso posebej urejena, se uporabljajo splošni predpisi o letalstvu.

(6) Določbe tega pravilnika se smiselno uporabljajo tudi za letenje zrakoplovov Ministrstva za obrambo, ki so vpisani v civilni register zrakoplovov Republike Slovenije, če niso v nasprotju s splošnimi predpisi o letalstvu.

2. člen **(pomen izrazov)**

(1) Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

1. brezpilotni vojaški zrakoplovi so daljinsko upravljani zrakoplovi oziroma sistemi;
2. BRZOL je združena taktična enota vojaškega letalstva, ki obsega brigado zračne obrambe in letalstva;
3. certifikacija tipa je ugotavljanje ali novi tip zrakoplova, motorja, propelerja, delov in opreme zrakoplova, ki se vpiše v register vojaških zrakoplovov ustreza tehničnim pogojem, predpisanim za varen zračni promet;
4. CNKZP je center za nadzor in kontrolo zračnega prostora, ki predstavlja vojaško službo, pristojno za nadzor in kontrolo zračnega prostora;
5. cona vojaškega letališča je določen kontroliran del zračnega prostora nad vojaškim letališčem in okrog njega, namenjen varovanju letališkega prometa;
6. incident je dogodek, povezan z obratovanjem vojaškega zrakoplova, ki je ali bi lahko ogrozil varnost zračnega prometa in ni nesreča;
7. izkaz vojaškega letalskega in drugega vojaškega strokovnega osebja je listina, ki jo izdajo vojaške letalske oblasti in določa pogoje, pravice ali omejitve za opravljanje določenih del na vojaških zrakoplovih in ostalih vojaških sistemih vojaškega letalstva in zračne obrambe;
8. izvenletališko letenje je letenje, ki se izvaja izven letališke cone letališča vzleta;
9. kontroliran zračni prostor je del zračnega prostora, določenih razsežnosti, v katerem je zagotovljena služba za vodenje zračnega prometa v obsegu, ki je opredeljen s klasifikacijo zračnega prostora;
10. kontrolor prestreznikov je vojaška oseba, ki ima pooblastilo za vodenje vojaških zrakoplovov za prestrezanje;
11. KZPS je javno podjetje Kontrola zračnega prometa Slovenije, d.o.o., ki deluje kot služba, pristojna za izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa (v nadaljnjem besedilu: služba kontrole zračnega prometa);
12. let po pravilih instrumentalnega letenja (IFR let) pomeni vsak let po pravilih instrumentalnega letenja, kot je opredeljeno v Prilogi 2 k Čikaški konvenciji o mednarodnem civilnem letalstvu iz leta 1944;
13. let vojaškega zrakoplova je gibanje vojaškega zrakoplova od trenutka, ko se vojaški zrakoplov premakne z namenom vzleteti in do trenutka, ko se ustavi po pristanku;
14. letalska naloga so aktivnosti, ki se nanašajo na izvršitev leta posameznega vojaškega zrakoplova ali skupine vojaških zrakoplovov in se izvajajo od začetka priprave za let do zaključka analize leta;
15. MEL (Minimum equipment list) je seznam, v katerem so za uporabo vojaškega zrakoplova v določenih okoliščinah predvideni posebni instrumenti, deli opreme ali funkcije, ki na začetku leta ne delujejo, pripravi pa ga operater za določen tip vojaškega zrakoplova, pri čemer upošteva operativne pogoje in pogoje vzdrževanja v skladu s postopkom, ki ga odobri vojaški letalski organ (v nadaljnjem besedilu: VLO);
16. načrt leta so določene informacije posredovane enotam služb zračnega prometa, ki se nanašajo na nameravani let vojaškega zrakoplova ali na njegov del;
17. načrti letalskega usposabljanja so podatki o načrtovanem letenju za usposabljanje letalske enote Slovenske vojske v določenem časovnem obdobju;
18. nadzor in kontrola zračnega prostora so aktivnosti, ukrepi in postopki, katerih namen je ugotavljanje kršitev zračnega prostora in zagotavljanje pogojev za zaščito zračnega prostora Republike Slovenije;
19. NVG letenje je nočno letenje z uporabo optičnih sredstev za povečanje vidljivosti ponoči;

20. OM (Operation Manual) je operativni priročnik enote vojaškega letalstva;
21. omejitev zračnega prostora je določen del zračnega prostora, v katerem se lahko v določenih terminih opravljajo dejavnosti, ki so nevarne za let zrakoplova (območje nevarnosti – danger area) ali zračni prostor nad zemljo in teritorialnimi vodami države, kjer je let zrakoplova omejen v skladu z nekaterimi posebnimi pogoji (omejeno območje – restricted area) ali zračni prostor nad zemljo in teritorialnimi vodami države, kjer je let zrakoplovov prepovedan (prepovedano območje – prohibited area);
22. OP LE in ZO SV je operativni priročnik vojaških letalskih enot in enot zračne obrambe Slovenske vojske;
23. operativni zračni promet (OAT – Operational Air Traffic), pomeni vse lete zrakoplovov, ki se ne izvajajo pod pogoji, predpisanimi za splošni zračni promet in za katere so pravila in postopki specificirani s strani pristojnih nacionalnih oblasti;
24. organiziranje letenja so dejavnosti in postopki, ki se upoštevajo in izvajajo v letalskih enotah Slovenske vojske ter enotah za oskrbo in zagotavljanje letenja Slovenske vojske, zaradi zagotavljanja ustreznih pogojev za pripravo in izvajanje letenja;
25. pooblastilo je vpis v izkazu vojaške usposobljenosti, ki daje upravičencu pravico do uveljavljanja določenih upravičenj;
26. posadka vojaškega zrakoplova so osebe, ki se nahajajo na zrakoplovu med letom zaradi opravljanja del, ki zagotavljajo nemoteno in varno izvršitev leta ter je določena z OP LE in ZO SV;
27. POVC je Poveljniški center Slovenske vojske;
28. program vojaškega letalskega usposabljanja je program, na podlagi katerega se načrtuje in izvaja usposabljanje na vojaških zrakoplovih v določenem časovnem obdobju;
29. splošni zračni promet (GAT – General Air Traffic), pomeni vse premike civilnih zrakoplovov ter premike državnih zrakoplovov (vključno vojaških, carinskih in policijskih zrakoplovov), če so ti premiki v skladu s postopki ICAO;
30. spričevalo o plovnosti vojaškega zrakoplova je listina zrakoplova, s katero se izkazuje, da vojaški zrakoplov izpolnjuje predpisane pogoje za varno uporabo oziroma letenje, in ga izda vojaški letalski organ;
31. Stalna komisija Ministrstva za obrambo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) je preiskovalni organ ministrstva, pristojen za preiskovanje letalskih nesreč in incidentov vojaških zrakoplovov;
32. SVS STANAG (Standardization Agreement), je dogovor o standardizaciji postopkov, opreme, naprav in objektov, sprejet v zvezi Nato in uveljavljen kot slovenski vojaški standard;
33. vizualno letenje (VFR) je letenje v okviru omejitev za vizualno letenje po ICAO standardih, razen če se to izvaja s pomočjo naprav za nočno letenje, pri katerem pilot uporablja pravila vizualnega letenja;
34. VLO je vojaški letalski organ, ki izvaja funkcijo vojaških letalskih oblasti v ministrstvu oziroma predstavlja "Military Aviation Authority" v Republiki Sloveniji in tujini;
35. vojaški zrakoplov je zrakoplov, ki se uporablja za vojaške namene, vojaški zrakoplov Republike Slovenije je vojaški zrakoplov vpisan v register vojaških zrakoplovov Republike Slovenije;
36. [\(prenehala veljati\)](#);
37. [\(prenehala veljati\)](#);
38. zagotovitev letenja obsega skupek postopkov, ukrepov in aktivnosti, ki se izvajajo zaradi pravočasne in popolne zagotovitve letenja in kvalitetne ter varne izvršitve letalskih nalog;
39. ICAO je Mednarodna organizacija civilnega letalstva;
40. ovira za vojaški zračni promet je objekt, instalacija, naprava ali druga ovira določena s splošnimi predpisi o letalstvu, ki vpliva na varnost vojaškega zračnega prometa;
41. motenje laserjev je začasna ali trajna oslepitev letalske posadke, osebja in potnikov na zrakoplovu ali onesposobitev opreme in naprav na zrakoplovu.

(2) Ostali izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo enak pomen, kot je določeno v zakonu, ki ureja letalstvo.

3. člen

(operativni priročnik letalskih enot in zračne obrambe Slovenske vojske)

(1) OP LE in ZO SV podrobno opredeljuje načela, pravila in postopke delovanja vojaških letalskih enot in enot zračne obrambe, ki so v neposredni povezavi z letalsko varnostjo.

(2) OP LE in ZO SV na predlog VLO odobri minister, pristojen za obrambo (v nadaljnjem besedilu: minister).

(3) Posamezne enote vojaškega letalstva in zračne obrambe imajo lahko svoje operative priročnike, ki ne smejo biti v nasprotju z OP LE in ZO SV. Operativne priročnike posameznih enot vojaškega letalstva in zračne obrambe odobri načelnik Generalštaba Slovenske vojske po predhodnem soglasju VLO.

II. SPLOŠNE DOLOČBE O ZRAČNEM PROMETU VOJAŠKIH ZRAKOPLOVOV

1. Zračni prostor Republike Slovenije

4. člen

(ureditev zračnega prostora)

(1) Vojaški zrakoplovi pri letenju upoštevajo v skladu s splošnimi predpisi o letalstvu, v Zborniku zrakoplovnih informacij določen sloj prostega letenja, letališke cone, terminalne cone, zračne poti, mejne koridorje, prepovedane cone, pogojno prepovedane cone, nevarne cone, cone za usposabljanje pilotov in cone nizkega letenja.

(2) Prepovedane cone, pogojno prepovedane cone, nevarne cone, cone nizkega letenja in cone za usposabljanje pilotov, povezane z letenjem vojaških zrakoplovov ali z drugimi vojaškimi aktivnostmi, določa in predpisuje minister, pristojen za promet, na predlog ministra.

5. člen

(odobritve, omejitve in prepovedi letenja)

(1) Nad območji, ki so odrejena kot prepovedane, pogojno prepovedane in nevarne cone, se lahko prepove letenje začasno ali stalno. Letenje nad drugimi območji se lahko omeji časovno ali z določitvijo višine, pod ali nad katero je letenje prepovedano.

(2) Pogojno prepovedane in nevarne cone določi ministrstvo, pristojno za promet, na predlog POVC. Poveljstva in enote Slovenske vojske predloge za določitev pogojno prepovedanih in nevarnih con posredujejo POVC najmanj dva delovna dneva pred začetkom uveljavitve omejitve ali prepovedi letenja.

6. člen

(postopek pilota vojaškega zrakoplova pri preletu prepovedane, pogojno prepovedane ali nevarne cone)

(1) Pilot, vodja vojaškega zrakoplova, ki mu je odobren prelet prepovedane, pogojno prepovedane in nevarne cone, mora pred preletom obvestiti službo kontrole zračnega prometa.

(2) Pilot, vodja vojaškega zrakoplova, ki iz kakršnih koli razlogov brez odobritve preleti prepovedano, pogojno prepovedano in nevarno cono, mora o preletu takoj, ko ugotovi kršitev, obvestiti službo kontrole zračnega prometa.

(3) Kadar se vojaški zrakoplov brez odobritve ali v nasprotju z odobritvijo približa ali preleti prepovedano ali pogojno prepovedano cono, mora pristojna služba kontrole zračnega prometa sprejeti predpisane ukrepe za vrnitev zrakoplova na z načrtom leta odobreno smer ali cono.

(4) Če pilot, vodja zrakoplova, ne ukrepa v skladu z navodili pristojne službe kontrole zračnega prometa, morata služba kontrole zračnega prometa ter CNKZP izvršiti predpisane ukrepe.

7. člen **(vstop in izstop iz zračnega prostora)**

(1) Vojaški zrakoplov lahko vstopi ali izstopi iz zračnega prostora Republike Slovenije samo na mejnem koridorju.

(2) Izjemoma lahko v primeru nevarnosti, neugodnih vremenskih razmer ali pri izvajanju nalog iskanja, zaščite in reševanja ter pomoči, pristojna služba kontrole zračnega prometa odobri vstop ali izstop vojaškega zrakoplova tudi zunaj mejnega koridorja, vendar mora o odobritvi nemudoma obvestiti CNKZP.

8. člen **(kršitve zračnega prostora)**

(1) Zračni prostor Republike Slovenije je nedotakljiv. Kršitev nedotakljivosti zračnega prostora nastane v primerih, določenih s splošnimi predpisi o letalstvu.

(2) Kršitev zračnega prostora Republike Slovenije je tudi letenje zrakoplova brez pilota in drugih vodenih in nevedenih letelih objektov brez dovoljenja pristojnega organa.

(3) V vseh posamičnih primerih kršitev zračnega prostora Republike Slovenije se morata medsebojno obveščati služba kontrole zračnega prometa in CNKZP.

(4) V primeru kršitve zračnega prostora Republike Slovenije se po izvršitvi ukrepov službe kontrole zračnega prometa aktivirajo ustrezni vojaški postopki, ki jih predpiše Vlada Republike Slovenije.

(5) Z namenom, da se zagotovi učinkovit nadzor zračnega prostora in prepreči kršitve zračnega prostora Republike Slovenije, služba kontrole zračnega prometa dostavlja podatke o najavljenih letih CNKZP, sodeluje pri identifikaciji zrakoplovov in letelih objektov v zračnem prostoru ter zagotavlja CNKZP druge podatke in pomoč pri nadzoru in kontroli zračnega prostora.

9. člen **(operativni zračni promet)**

(1) Letenje na vojaških zrakoplovih zahteva sposobnosti in usposobljenost posadk, osebja za upravljanje zračnega prometa ter osebja zračne obrambe, ki so določene s pravili za operativni zračni promet in niso zajeta v standardih civilnega letalstva.

(2) Za letenje zrakoplovov Slovenske vojske v kontroliranem zračnem prostoru se za operativni zračni promet upošteva poleg tega pravilnika tudi nacionalna pravila in postopke za operativni zračni promet, ki jih določajo civilne in vojaške letalske oblasti.

2. Vojaški zrakoplov

10. člen (minimalna opremljenost vojaškega zrakoplova)

(1) Minimalna opremljenost vojaškega zrakoplova obsega poleg opreme, predvidene po MMEL (Master MEL), še:

- varnostne vezi za prevez preko pasu na vsakem sedežu ter na pilotskih sedežih preko pasu in ramen;
- padalo in opremo za preživetje, če je predvidena z letalnim priročnikom (FM – Flight Manual) oziroma predpisana s posebnim aktom;
- opremo za oskrbo s kisikom za vse osebe v vojaškem zrakoplovu za letenje na višinah med 10.000 in 13.000 čevlji, če je letenje na teh višinah daljše od 30 minut in stalno na višinah nad 13.000 čevlji;
- padalo opremljeno z napravo za oskrbo s kisikom za letenje na višinah nad 25.000 čevlji;
- napravo za vzdrževanje pritiska v pilotski kabini za letenje na višinah nad 25.000 čevlji, oziroma v potniški kabini brez uporabe kisikovih mask za letenje na višinah nad 13.000 čevlji;
- napravo za vzdrževanje temperature v pilotski in potniški kabini za letenje na višinah nad 10.000 čevlji.

11. člen (opremljenost vojaškega zrakoplova s svetili)

(1) Vojaški zrakoplov mora biti opremljen z osnovno svetlobno opremo, ki je predpisana z mednarodnimi in splošnimi predpisi o letalstvu.

(2) Minimalna svetlobna oprema vojaškega zrakoplova obsega luči za označevanje zrakoplova, luči proti trku, pristajalne luči ter svetila za osvetljevanje instrumentov in opreme. Vojaški zrakoplov je lahko opremljen tudi z drugimi svetili, ki pa ne smejo vplivati na uporabo osnovne svetlobne opreme vojaškega zrakoplova.

(3) Vojaški zrakoplov, opremljen za letenje s pomočjo očal za nočno letenje, mora biti poleg osnovne svetlobne opreme ustrezno opremljen še s svetili za letenje s pomočjo očal za nočno letenje.

(4) Svetila za letenje s pomočjo očal za nočno letenje so lahko luči za letenje v skupini, pristajalne luči, luči proti trku ter svetila za osvetljevanje opreme in instrumentov.

12. člen (dodatna opremljenost vojaškega zrakoplova)

Glede na namembnost vojaškega zrakoplova in določene naloge lahko VLO določi v MEL opremljanje določenih tipov vojaških zrakoplovov z dodatnimi instrumenti in svetlobno opremo, ki s tem pravilnikom ni predpisana.

13. člen

(uporaba svetlobne opreme vojaškega zrakoplova)

(1) Luči proti trku se vključijo pred začetkom zagona motorjev oziroma skladno z letalnim priročnikom in ostanejo vključene ves čas leta do zaustavitve delovanja motorjev in pogonskih skupin.

(2) Luči za označevanje na vojaških zrakoplovih Slovenske vojske morajo biti med letom vključene v skladu s splošnimi predpisi o letalstvu, razen če ni zaradi operativnih zahtev za specifični let ali skupino letov, določeno drugače, o čemer pa mora biti obveščena tudi služba kontrole zračnega prometa.

14. člen

(uporaba vojaškega zrakoplova glede na tehnično brezhibnost zrakoplova)

(1) Vojaški zrakoplov se lahko uporablja, če je ploven oziroma če izpolnjuje predpisane pogoje za varno letenje v skladu s strani proizvajalca predpisanim sistemom vzdrževanja zrakoplova, h kateremu da predhodno soglasje VLO, odobri pa minister. Minimalna oprema vojaškega zrakoplova za dane pogoje leta je predpisana v MMEL.

(2) Za plovnost vojaškega zrakoplova je odgovoren poveljnik enote, v katere sestavi se nahaja vojaški zrakoplov.

(3) Poveljnik Poveljstva sil Slovenske vojske lahko izjemoma odobri prelet vojaškega zrakoplova, ki ne izpolnjuje vseh predpisanih pogojev za varno plovbo, do kraja pregleda ali popravila pod pogojem, da se s predhodnim pregledom na zemlji ugotovi brezhibno delovanje pogonskega sistema, sistema za upravljanje z vojaškim zrakoplovom, instrumentov za prikazovanje osnovnih podatkov o letu, nosilnega podvozja in radijskih zvez.

(4) Prelet vojaškega zrakoplova iz prejšnjega odstavka lahko opravi pilot, ki je na listi preizkusnih pilotov za ta tip vojaškega zrakoplova.

3. Vojaška letališča (črtano)

15. člen (črtan)

16. člen (črtan)

17. člen (črtan)

18. člen (črtan)

4. Območja vojaškega letenja

19. člen **(cona vojaškega letališča)**

(1) Za vsako vojaško letališče se zaradi organizacije letenja in zagotavljanja ustreznih pogojev za varno letenje določi cona vojaškega letališča.

(2) Cona vojaškega letališča je določen del zračnega prostora okrog vojaškega letališča, v katerem se izvaja letenje ter usposabljanje vojaških pilotov. Cona vojaškega letališča ne vpliva na splošno ureditev zračnega prostora. Cona vojaškega letališča lahko obsega letališko cono, terminalno cono v celoti ali deloma, pilotažne cone, cone nizkega letenja, cone skupinskega in instrumentalnega letenja, cone za usposabljanje v manevrih zračnega boja in po potrebi še druge cone in poligone.

(3) Cono vojaškega letališča določi minister v soglasju z ministrom, pristojnim za promet.

(4) Ministrstvo daje soglasje investitorju za postavitve nove ali povečanje obstoječe ovire za vojaški zračni promet v coni vojaškega letališča, po predhodnem mnenju Poveljstva sil Slovenske vojske.

20. člen **(sestavine cone vojaškega letališča)**

V zračnem prostoru letališke cone vojaškega letališča se določijo letališki (šolski) krog, sektor instrumentalnega odleta po vzletu in prileta za pristajanje, vhodne in izhodne točke letališke cone ter cone čakanja. Glede na velikost letališke cone in druge pogoje se v letališki coni lahko določijo tudi posamezne cone in poligoni.

21. člen **(cone za usposabljanje vojaških pilotov)**

(1) Pilotažna cona je del zračnega prostora, v katerem se izvaja usposabljanje v upravljanju z vojaškim zrakoplovom po pravilih za vizualno letenje.

(2) Cona nizkega letenja je del zračnega prostora, v katerem se izvaja usposabljanje za letenje po pravilih za vizualno letenje, na višinah od 60 čevljev do 300 čevljev nad terenom za vojaške helikoptere in na višinah od 200 do 1000 čevljev za vojaška letala.

(3) Cona instrumentalnega letenja je del zračnega prostora, označenega z navigacijskimi sredstvi, v kateri se izvaja usposabljanje v upravljanju z vojaškim zrakoplovom po pravilih za instrumentalno letenje.

(4) Cona skupinskega letenja je del zračnega prostora, v katerem se izvaja usposabljanje za letenje v skupini.

(5) Cona za usposabljanje v manevrih zračnega boja je del zračnega prostora, v kateri se po pravilih za vizualno ali instrumentalno letenje, izvaja usposabljanje v manevrih zračnega boja.

(6) Cona za letenje z nadzvočno hitrostjo je del zračnega prostora, označenega z navigacijskimi sredstvi, v kateri se izvaja usposabljanje v upravljanju z vojaškim zrakoplovom na hitrosti nad 0,95 Ma.

22. člen (poligoni)

- (1) Glede na namen se poligoni razvrščajo na:
- poligone za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov na kopnem;
 - poligone za streljanje in raketiranje ciljev v zraku.
- (2) Poligoni za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov so lahko šolski ali taktični.
- (3) Šolski poligon za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov je del zemljišča, ki se lahko določi tudi v letališki coni ali njeni neposredni bližini. Namenjen je za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov na kopnem s šolskimi sredstvi.
- (4) Taktični poligon za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov na kopnem je stalno ali začasno urejen del zemljišča, namenjen za usposabljanje in delovanje v pogojih določene taktične situacije. Namenjen je za streljanje, raketiranje in bombardiranje objektov na kopnem s šolskimi ali bojnimi sredstvi.
- (5) Poligon za streljanje in raketiranje ciljev v zraku je del zračnega prostora nad določenim delom kopenske ali vodne površine, namenjen za streljanje in raketiranje vlečnih, letečih ali raketnih tarč, z vojaškega zrakoplova, z zemeljske ali vodne površine.
- (6) Lokacije poligonov, velikost, ureditev, vodenje letenja in delovanj, kakor tudi varnostne ukrepe v času njihove uporabe, za vsak poligon posebej določi minister po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za promet.
- (7) Poligoni in zračni prostor nad poligoni do določene višine se v času aktivnosti na poligonih razglasijo za nevarne cone in o se tem obvesti pristojna služba ministrstva, pristojnega za promet, in kontrola zračnega prometa.
- (8) Posamezne cone in poligone vojaškega letališča določi minister po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za promet.

5. Vojaško letalsko in drugo vojaško strokovno osebje

23. člen (vojaško letalsko in drugo vojaško strokovno osebje)

- (1) ([prenehal veljati](#))
- (2) ([prenehal veljati](#))
- (3) S posebnimi predpisi se urejajo:
- pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi pridobiti ali podaljšati veljavnost izkaza vojaškega letalskega in drugega vojaškega strokovnega osebja, ter čas veljavnosti posameznega izkaza vojaškega letalskega in drugega vojaškega strokovnega osebja;
 - kriteriji in ugotavljanje zdravstvene sposobnosti vojaškega letalskega in drugega vojaškega strokovnega osebja;
 - dovoljene najdaljše prekinitve v letenju za posamezne pogoje in namene letenja;
 - vojaške letalske knjižice.

24. člen

(pogoji za upravljanje vojaškega zrakoplova)

Vojaška oseba lahko upravlja vojaški zrakoplov kot pilot ali leti kot član posadke vojaškega zrakoplova, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima veljavno letalsko licenco ustrezne kategorije in veljaven izkaz vojaške letalske usposobljenosti, izdane s strani pristojnih letalskih oblasti;
- ima ustrezno zdravniško potrdilo o zdravstveni sposobnosti za izvajanje letalskih nalog na ustrezni kategoriji zrakoplova;
- če je teoretično in praktično usposobljena za izvajanje nalog na določenem tipu zrakoplova, kar dokazuje z vpisom v izkazu vojaške letalske usposobljenosti.

25. člen (posadka vojaškega zrakoplova)

(1) Posadko vojaškega zrakoplova sestavljajo osebe, ki se nahajajo na vojaškem zrakoplovu med letom zaradi opravljanja del, ki zagotavljajo nemoteno in varno izvršitev leta.

(2) Sestavo posadk za posamezne tipe vojaških zrakoplovov se podrobneje določi z OP LE in ZO SV.

26. člen (vodja zrakoplova)

(1) Na krovu vojaškega zrakoplova mora biti eden izmed članov letalske posadke določen kot vodja zrakoplova.

(2) Vodja zrakoplova je pilot na enosedežnem vojaškem zrakoplovu, prvi pilot – kapitan na večsedežnem vojaškem zrakoplovu ali pilot, ki izvaja usposabljanje ali preverjanje izurjenosti ter usposobljenosti pilota.

(3) Vodja zrakoplova je nadrejen posadki vojaškega zrakoplova in je odgovoren za izvedbo celotne naloge od sprejema do zaključka naloge. Vodja zrakoplova je odgovoren za pripravo letenja, red in disciplino v vojaškem zrakoplovu med letom, izvršitev naloge, varnost letenja ter vzdrževanje in varovanje vojaškega zrakoplova izven letališča baziranja.

(4) Vsak član posadke zrakoplova je odgovoren vodji zrakoplova za svojo pripravljenost na let, izvajanje predpisanih nalog med letom in po pristanku, vključno z analizo leta.

(5) Osebe, ki se prevažajo v vojaškem zrakoplovu, so ne glede na čin in položaj dolžne izvrševati navodila in povelja vodje zrakoplova, ki se nanašajo na red v vojaškem zrakoplovu ter postopke pri rednih in izrednih dogodkih med letom.

(6) Podrobno so pooblastila in dolžnosti vodje zrakoplova določene v Zakonu o letalstvu in OP LE in ZO SV.

27. člen ([prenehal veljati](#))

28. člen (samostojno letenje)

(1) Pilotom Slovenske vojske se glede na stopnjo usposobljenosti in v skladu z OP LE in ZO SV enote velikosti samostojnega oddelka ali večje, določi časovno najdaljša dovoljena prekinitve letenja v vizualnem, instrumentalnem in nočnem letenju, po kateri ni dovoljeno samostojno letenje brez opravljenega preverjanja pilota po ustreznem programu.

(2) Preverjanje usposobljenosti vojaškega letalskega osebja po prekoračitvi dovoljene prekinitve letenja na zahtevo nadrejenega poveljnika izvajajo ustrezno usposobljeni pripadniki Slovenske vojske. Poveljnik letalske velikosti samostojnega oddelka ali večje s pisnim ukazom določi pripadnike za preverjanje usposobljenosti.

(3) Preverjanje pilota in odobritev za samostojno letenje se vpisuje v ustrezno rubriko knjižice letenja.

29. člen (omejitve za člane posadke)

Maksimalno število ur letenja podnevi ali ponoči, ki jih lahko opravi letalsko osebje, in druga vprašanja glede obremenitev članov posadk vojaških zrakoplovov in letalskega osebja določi minister v skladu s predpisi o letalstvu in obrambi. Največje število ur letenja in druge omejitve za člane posadke v času povišane pripravljenosti, v izrednem ali v vojnem stanju, določi poveljnik sil Slovenske vojske z aktom poveljevanja.

30. člen (vojaški padalci)

(1) Vojaški padalci so vojaške osebe, ki izvajajo padalske skoke ali se za njih usposabljaajo.

(2) Letalska enota, ki izvaja usposabljanje, vodi register vojaških padalcev ter o uspešno izvedenem usposabljanju izda ustrezno potrdilo. VLO na podlagi izdanega potrdila izda vojaškemu padalcu izkaz vojaške padalske usposobljenosti.

(3) Z OP LE in ZO SV se določajo pogoji, ki jih mora izpolnjevati vojaška oseba za pridobitev ali podaljševanje izkaza padalske usposobljenosti.

III. STROKOVNE IN NADZORNE NALOGE

31. člen (pristojnosti vojaških letalskih oblasti)

(1) ([prenehal veljati](#))

(2) ([prenehal veljati](#))

(3) VLO vodi listo vojaških letalskih strokovnjakov, ki je dokument, v katerem so za določen čas imenovani letalski strokovnjaki za posamezna področja vojaškega letalstva in zračne obrambe. Listo vojaških letalskih strokovnjakov potrdi minister na predlog VLO.

(4) ([prenehal veljati](#))

32. člen

(prenehal veljati)

33. člen
(prenehal veljati)

IV. VODENJE VOJAŠKEGA LETENJA

34. člen
(vsebina vodenja vojaškega letenja)

Vodenje vojaškega letenja obsega:

- načrtovanje in organiziranje letenja;
- izdajo letalske naloge;
- pripravo za letenje;
- zagotovitev letenja;
- kontrolo zračnega prometa in vodenje vojaškega zrakoplova v zračnem prostoru, ki ga opravlja služba kontrole zračnega prometa;
- poročanje o letenju;
- analizo letenja.

1. Sestava in dolžnosti dežurne izmene za zagotovitev letenja

35. člen
(sestava dežurne izmene)

Dežurna ekipa za zagotovitev letenja je sestavljena iz:

1. dežurne ekipe letalske enote;
2. dežurne logistične ekipe.

a) Dežurna ekipa letalske enote

36. člen
(sestava dežurne ekipe letalske enote)

(1) Dežurna ekipa letalske enote je praviloma sestavljena iz:

- vodje letenja;
- namestnika vodje letenja;
- dežurnega letenja;
- vodje delovanj;
- dežurne ekipe za iskanje in reševanje.

(2) Poveljnik brigade zračne obrambe in letalstva lahko odloči, da se združijo določene funkcije v dežurni ekipi letalske enote.

37. člen
(vodja letenja)

(1) Dolžnost vodje letenja praviloma opravlja poveljnik ali namestnik poveljnika letalske enote velikosti oddelka ali večje. Poveljnik brigade zračne obrambe in letalstva določi listo vodij letenja, na katero lahko uvrsti tudi izkušene vodje zrakoplovov.

(2) Vodja letenja je nadrejen osebju dežurne ekipe letalske enote, vodji dežurne logistične ekipe ter letalskemu osebju, ki izvaja letenje. Odločitve poveljnika letalske enote v zvezi z letenjem se izvršujejo izključno preko vodje letenja.

(3) Vodja letenja je odgovoren za varno, organizirano in disciplinirano izvajanje letenja v skladu s tem pravilnikom in drugimi predpisi, ki urejajo organiziranje in izvajanje vojaškega letenja. Na vojaškem letališču se vodja letenja med opravljanjem dolžnosti praviloma nahaja na stolpu letališke kontrole zračnega prometa.

(4) Zamenjava vodje letenja med opravljanjem dolžnosti ni dovoljena, razen v primeru, če zaradi bolezni ali drugih razlogov ne more več opravljati dolžnosti. Vodja letenja o razlogu, zaradi katerega ga je treba zamenjati, brez odlašanja obvesti poveljnika letalske enote, ki izvaja letenje, da določi novega vodjo letenja.

(5) Dolžnosti vodje letenja pred letenjem so:

- preučitev načrta letenja;
- seznanitev z napovedjo vremena;
- seznanitev z ornitološkimi pogoji;
- seznanitev s stanjem sredstev za zveze in radionavigacijskih sredstev na letališču baziranja in na alternativnih letališčih;
- predhodna priprava dežurne ekipe letalske enote;
- seznanitev s kvaliteto izvršene predhodne priprave dežurne logistične ekipe in po potrebi izdaja dopolnilnih ukazov in navodil;
- seznanitev z veljavnimi letalskimi informacijami in publikacijami;
- prepove letenje pilotu vojaškega zrakoplova, ki ne izpolnjuje psihofizičnih zahtev za letenje;
- obveščanje poveljnika letalske enote o sprejetih ukrepih za zagotovitev letenja in pripravi izmene letališke kontrole zračnega prometa.

(6) Dolžnosti vodje letenja pri pripravi so:

- seznanitev poveljnika letalske enote s skupnim načrtom letenja;
- seznanitev s stanjem manevrskih površin, sredstev za zveze in radionavigacijskih sredstev;
- preverjanje pripravljenosti alternativnih letališč, poligonov in območij za izvajanje padalskih skokov in odmetavanje tovora;
- seznanitev z dejanskim stanjem in napovedjo vremena;
- seznanitev z načrtovanim letenjem letalskih enot z drugih letališč, civilnim zračnim prometom v območju izvajanja letalskih nalog in prepovedmi ter omejitvami za letenje;
- seznanitev z ornitološkimi pogoji v letališki coni;
- ugotavljanje, ali je zagotovljena letališka kontrola zračnega prometa;
- obveščanje poveljnika letalske enote o pripravljenosti za letenje.

(7) Dolžnosti vodje letenja med letenjem so:

- odločanje o prepovedi vzleta in pristajanja zaradi tehničnih pogojev na letališču, neugodnih meteoroloških pogojev in drugih okoliščin;
- odločanje o napotitvi vojaških zrakoplovov na alternativno letališče;
- prepoved letenja pilotu vojaškega zrakoplova, ki je kršil disciplino letenja ali je naredil drugo napako pri vodenju vojaškega zrakoplova, in sprejem drugih ukrepov za zagotavljanje varnosti letenja;
- po potrebi odločanje o dopolnilnem zbiranju podatkov o vremenu, ornitoloških pogojih in preverjanju brežhibnosti delovanja radionavigacijskih sredstev;

- obveščanje POVC v primeru izrednih letalskih dogodkov;
- predlaganje začetka iskanja in reševanja pograšanega vojaškega zrakoplova ter sodelovanje pri organiziranju in vodenju iskanja in reševanja;
- opozarjanje vodje dežurne logistične ekipe na nepravilno izvajanje dolžnosti posameznikov v njegovih ekipah in zahteve za sprejem ustreznih ukrepov.

(8) V primerih, ko organizacija letenja ne zagotavlja kvalitetne in varne izvršitve letalskih nalog, vodja letenja predlaga poveljniku letalske enote, ki izvaja letenje, prekinitve letenja zaradi analize pomanjkljivosti in odpravljanja napak.

(9) Vodja letenja po končanem letenju poroča poveljniku letalske enote, ki je izvajala letenje.

(10) Kadar na letališču ni organizirana služba za kontrolo zračnega prometa, letenje zrakoplovov vodi vodja letenja.

(11) Dolžnosti vodje letenja obsegajo tudi naloge, določene v OP LE in ZO SV.

38. člen (namestnik vodje letenja)

(1) Dolžnost namestnika vodje letenja lahko opravlja pilot po odločitvi poveljnika enote, ki izvaja letenje. Namestnik vodje letenja je podrejen vodji letenja in izvaja naloge, ki mu jih on določi.

(2) Namestnik vodje letenja se določa po potrebi, glede na obseg in zahtevnost organiziranja ter vodenja letenja.

39. člen (dežurni letenja)

(1) Dolžnost dežurnega letenja lahko opravlja pilot, ki ga določi poveljnik enote, ki izvaja letenje. Dežurni letenja je podrejen vodji letenja. Med opravljanjem dolžnosti se nahaja ob vzletno pristajalni stezi, v bližini točke pristajanja vojaških zrakoplovov, oziroma na mestu izvajanja izvenletaliških pristankov.

(2) Dolžnosti dežurnega letenja so:

- nadzor in izvajanje predpisanih postopkov na letališču ali pri izvenletaliških pristankih;
- skrb za zahtevano stopnjo varnosti letenja in nudenje pomoči v primerih ogrožanja varnosti letenja.

(3) Dežurni letenja se določa po potrebi, glede na obseg in zahtevnost organiziranja ter vodenja letenja.

40. člen (vodja delovanja na poligonu)

(1) Dolžnost vodje delovanja na poligonu lahko opravlja izkušen pilot po odločitvi poveljnika enote, ki uporablja poligon. Vodja delovanja na poligonu je podrejen vodji letenja. Med opravljanjem dolžnosti se nahaja na lokaciji, ki omogoča nadzor nad izvajanjem dejavnosti na poligonu.

(2) Dolžnosti vodje delovanja na poligonu se določajo z navodili za uporabo določenega poligona.

41. člen
(dežurna ekipa službe iskanja in reševanja)

(1) Služba kontrole zračnega prometa nudi potrebno pomoč vojaškemu zrakoplovu v težavah ter začenja in usklajuje iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov.

(2) Dežurna ekipa za iskanje in reševanje se določi pri letenju samostojnega letalskega oddelka ali večje letalske enote.

(3) Naloge dežurne ekipe za iskanje in reševanje izvaja posadka vojaškega helikopterja v pripravljenosti, ki jo določi poveljnik sil Slovenske vojske ter je odgovorna za iskanje in reševanje na celotnem območju Republike Slovenije.

b) Dežurna logistična ekipa
(črtano)

42. člen
(črtan)

43. člen
(črtan)

44. člen
(črtan)

45. člen
(črtan)

46. člen
(črtan)

47. člen
(črtan)

48. člen
(črtan)

49. člen
(črtan)

50. člen
(črtan)

51. člen (črtan)

2. Načrtovanje in organiziranje letenja

52. člen (načrtovanje letalskega usposabljanja)

(1) Letalsko usposabljanje v Slovenski vojski se načrtuje z letnimi in mesečnimi načrti.

(2) Letni načrt letalskega usposabljanja izdeluje samostojna eskadrilja, njej enaka in višja enota ali poveljstvo. Z letnim načrtom letalskega usposabljanja se določijo:

- prednostni cilji letalskega usposabljanja;
- število ur letenja po tipih vojaških zrakoplovov;
- skupno število ur letenja za posameznega pilota glede na kategorijo usposobljenosti;
- delitev načrtovanih ur letenja enote po vrstah in pogojih za letenje.

(3) Osnovne elemente za letni načrt letalskega usposabljanja v Slovenski vojski določi poveljnik sil Slovenske vojske glede na razpoložljive tehnične, materialne in kadrovske zmogljivosti letalskih enot in v skladu z navodili za usposabljanje Slovenske vojske.

(4) Mesečni načrt letalskega usposabljanja izdeluje samostojna letalska enota. Obsega načrtovano število ur letenja pilotov in enote po nalogah, vrstah in pogojih letenja, razen posebnih nalog. Mesečni načrt letalskega usposabljanja odobri poveljnik enote ali poveljstva.

(5) Tedenski načrt letenja izdelujejo letalske enote. Obsega načrtovane naloge in čas izvajanja nalog po posameznih dnevih. V načrt so vključene tudi posebne naloge. Tedenski načrt letenja se izdeluje prvi delovni dan v tednu za naslednji teden in se dostavi tehnični službi in letalski bazi zaradi načrtovanja zagotovitve letenja. Tedenski načrt letenja odobri poveljnik enote ali poveljstva.

(6) Dnevni načrt letenja izdelujejo letalske enote. Predstavlja odločitev poveljnika letalske enote velikosti oddelka ali večje za načrtovano letenje. Glede na del dneva se lahko načrt izdeluje za dnevno ali nočno letenje. Glede na vremensko situacijo, usposobljenost posadk in načrtovane lete pa se lahko izdelujeta glavni in rezervni načrt letenja. Z glavnim načrtom letenja se načrtujejo osnovne naloge iz načrta letalskega usposabljanja. Rezervni načrt se izdeluje v primerih, ko se lahko vnaprej predvidijo omejevalni pogoji za izvršitev glavnega načrta letenja oziroma, ko nepredvidene spremembe onemogočijo uresničitev glavnega načrta letenja. Dnevni načrt letenja obsega podatke o posadkah, vojaških zrakoplovih, času in nalogah načrtovanega letenja. Dnevni načrt letenja obsega tudi posebne naloge. Izven dnevnega načrta letenja se odobrijo tehnični leti in naloge v nujnih primerih. Dnevni načrt letenja se praviloma izdeluje dan pred načrtovanim letenjem. Odobri ga poveljnik enote ali poveljstva in se dostavi tehnični službi in letalski bazi zaradi ustrezne zagotovitve letenja.

(7) Tedenski in dnevni načrti se po potrebi uskladijo s službo kontrole zračnega prometa, glede na vrsto letenja, prostor in čas.

(8) Tedenski in dnevni načrti se dostavijo v vednost nadrejenemu poveljstvu in CNKZP.

53. člen (sprejem odločitve o letenju)

Pri sprejemu odločitve o letenju vojaških zrakoplovov se mora upoštevati:

- postopnost pri izvajanju nalog po mesečnem načrtu letalskega usposabljanja in nalog, ki se morajo načrtovati;
- dejanska stopnja usposobljenosti pilotov;
- zmogljivosti letalsko tehnične enote za pripravo vojaških zrakoplovov in zagotovitev tehnične podpore med letenjem;
- zmogljivosti letalske baze za zagotavljanje letenja;
- zmogljivosti navigacijskih služb zračnega prometa ter služb za vodenje in usmerjanje vojaških zrakoplovov ter drugih enot in služb, zadolženih za zagotavljanje varnosti letenja;
- stanje letališča, na katerem so zrakoplovi nameščeni, zemeljskih radionavigacijskih sredstev, alternativnih letališč, poligonov, območij za izvajanje padalskih skokov in območij za odmetavanje tovora;
- meteorološki pogoji in vremenska napoved;
- ornitološka zagotovitev v letališki coni;
- pogoje in možnosti letenja v zračnem prostoru, letališki coni ter na sosednjih in alternativnih letališčih;
- razpoložljiv čas za pripravo letenja in druge pogoje, ki lahko vplivajo na odločitev o letenju.

54. člen (najava letenja)

(1) Najava letenja se izvaja z dostavo dnevni načrtov letenja ali najavo posameznih letov na predpisanem obrazcu (Flight Plan) službi kontrole zračnega prometa.

(2) Pri izvrševanju večdnevni posebnih nalog izven matičnih letališč poveljnik enote ali vodja zrakoplova dnevno izvaja najavo letenja najbližji enoti službe kontrole zračnega prometa s posredovanjem podatkom o območju letenja, višini in času izvršitve nalog.

(3) Najava letenja mora biti posredovana službi kontrole zračnega prometa v predpisanem roku.

55. člen (organiziranje letenja v letalski enoti)

Organiziranje letenja v letalski enoti obsega:

- pripravo zahtevkov enotam, pristojnim za logistično zagotovitev letenja;
- izdajo ukaza letalsko tehnični enoti za pripravo vojaških zrakoplovov;
- določitev vsebine, časa trajanja in lokacije izvajanja predhodne in izvršne priprave ter analize letenja;
- določitev in priprava letalskega osebja za izvajanje priprave in analize letenja.

56. člen (organiziranje letenja v letalski bazi)

Organizacija letenja v letalski bazi obsega:

- določitev obsega in sestave dežurnih ekip za logistično zagotovitev letenja ter vsebine in lokacije njihove predhodne in izvršne priprave;
- prilagoditev logistične zagotovitve letenja zahtevkom letalskih enot.

3. Letalska naloga

57. člen (izdajanje letalskih nalog)

(1) Letalske naloge se izdajajo v pisni obliki s skupnim ali posamičnim nalogom za let. Dnevni načrt letenja se šteje za skupni nalog za let enega ali več vojaških zrakoplovov. Posamični nalog za let se izdeluje za letenje dežurnih vojaških zrakoplovov.

(2) Nalog za let mora biti izdan v določenem času pred začetkom leta, ki zagotavlja potreben čas posadkam za predpisano pripravo letenja. Praviloma mora biti za pripravo zagotovljena najmanj ena ura pred začetkom predvidenega leta.

(3) Izdani nalogi za let se hranijo v evidenci letalskih enot v skladu s predpisi o arhivskem gradivu.

(4) Noben let se ne sme začeti brez jasno določenega in izdanega naloga za let in izvršene priprave.

(5) V nujnih primerih lahko POVC ali oseba, ki jo pooblasti načelnik Generalštaba Slovenske vojske, izda ustni nalog za let, ki pa mora biti najkasneje v 24 urah izdan tudi v pisni obliki.

58. člen (pristojnost za izdajanje letalskih nalog)

(1) Poveljnik letalske enote velikosti oddelka ali večje izdaja letalske naloge podrejenim pilotom in pilotom drugih enot in poveljstev, ki izvajajo letalsko usposabljanje v enoti, za:

- letalske naloge po programu letalskega usposabljanja;
- posebne naloge in tehnične lete v prvi stopnji vzdrževanja.

(2) Poveljnik letalske enote velikosti bataljona ali eskadrilje oziroma večje izdaja letalske naloge podrejenim letalskim enotam in pilotom za:

- preverjanje vojaških zrakoplovov v zraku;
- letenje na taktičnih vajah;
- lete podrejenih letalskih enot.

(3) Poveljnik sil Slovenske vojske ali višji izdaja odobritev za izvedbo posebnih letalskih nalog.

59. člen (obvezna izhodišča za izdajanje letalskih nalog)

Poveljnik letalske enote velikosti oddelka ali večje mora pri izdajanju letalskih nalog upoštevati:

- stopnjo usposobljenosti, zdravstveno stanje in izurjenost pilota za izvršitev naloge;
- veljaven izkaz pilotove vojaške letalske usposobljenosti;

- letalne lastnosti in taktično tehnične zmožnosti vojaškega zrakoplova;
- namembnost vojaškega zrakoplova;
- letališke, vremenske in druge pogoje, ki vplivajo na varno in popolno izvršitev leta;
- zmožnosti služb, organov in enot, ki zagotavljajo izvajanje letenja.

60. člen (vsebina letalskega naloga)

- (1) Vsak nalog za let mora vsebovati naslednje podatke:
- datum načrtovanega letenja;
 - pogoje letenja;
 - pravila letenja, po katerih se bo letenje izvajalo;
 - tip in registrske oznake vojaškega zrakoplova;
 - pozivne znake;
 - številko vaje po programu letalskega usposabljanja oziroma namen letalske naloge;
 - sestavo posadke;
 - skupen načrtovan čas letenja v urah in minutah;
 - načrtovano število letov;
 - rute ali območje letenja;
 - višine letenja;
 - hitrosti letenja.

(2) Po potrebi se nalogu za let lahko dodajo še drugi podatki in informacije, ki so potrebni za kvalitetno pripravo in izvajanje načrtovanega letenja.

(3) V izrednem ali vojnem stanju, pri iskanju in reševanju ali v primeru naravnih in drugih nesreč, kjer bi izdelava pisnega naloga za let bistveno upočasnila proces delovanja, se lahko nalog za let izda naknadno, vendar najkasneje v 24 urah. Za izvršitev take naloge zadošča ustni ukaz POVC ali osebe, ki jo pooblasti načelnik Generalštaba Slovenske vojske.

4. Priprava za letenje

61. člen (cilj, obseg in delitev priprave za letenje)

(1) Osnovni cilj priprave za letenje je zagotavljanje izvajanja kvalitetnega in varnega letenja.

- (2) Priprava za letenje obsega:
- pripravo vojaškega zrakoplova;
 - pripravo posadke;
 - pripravo osebja in sredstev za zagotovitev letenja.

(3) Po vsebini in času izvajanja se priprava za letenje deli na splošno, predhodno in izvršno pripravo za letenje.

62. člen (splošna priprava)

Splošna priprava za letenje obsega ukrepe, postopke in aktivnosti, ki niso v neposredni povezavi s posamezno letalsko nalogo. Izvaja se zaradi splošne priprave posadk

za letenje in ostalega osebja, ki je vključeno v organizacijo, zagotovitev ter vodenje letenja kot tudi materialno tehničnih sredstev in ostale opreme, ki vpliva na varno izvajanje letenja.

63. člen (predhodna priprava)

(1) Predhodna priprava za letenje obsega ukrepe, postopke in aktivnosti, ki zagotavljajo popolno, natančno in varno izvršitev letalske naloge med letom, razen tistih aktivnosti, ki se izvajajo neposredno pred letom. Obseg in vrsta aktivnosti v predhodni pripravi so odvisni od kvalitete splošne priprave.

(2) Predhodna priprava za letenje se praviloma začne takoj po sprejemu letalske naloge. Izjemoma se lahko, kadar razmere to zahtevajo, posamezne aktivnosti predhodne priprave izvajajo po posebnem ukazu že pred sprejemom letalske naloge.

(3) Za predhodno pripravo za letenje mora biti predviden potreben čas, ki omogoča kvalitetno izvršitev predpisanih in potrebnih aktivnosti.

64. člen (izvršna priprava)

(1) Izvršna priprava za letenje se izvaja neposredno pred vzletom ali ob prehodu v stanje pripravljenosti za izvršitev letalske naloge. V izvršni pripravi se izvajajo aktivnosti, ki jih zaradi tehničnih, organizacijskih, meteoroloških in drugih pogojev ni mogoče izvršiti prej.

(2) Izvršna priprava za letenje mora biti kratka in celovita. V okviru izvršne priprave za letenje se lahko izvaja neposredno izvidovanje vremena.

a) Priprava vojaškega zrakoplova

65. člen (splošna, predhodna in izvršna priprava vojaškega zrakoplova)

Splošna, predhodna in izvršna priprava vojaškega zrakoplova se izvaja v skladu s predpisi in navodili za vzdrževanje vojaških zrakoplovov. Evidenca ugotovljenega stanja se vodi na predpisan način.

b) Priprava posadke

66. člen (odgovornost)

(1) Posadka vojaškega zrakoplova je odgovorna za pravilnost in celovitost svoje priprave za letenje. Nadrejeni so posadki dolžni zagotoviti potreben čas za pripravo, potrebne podatke in pomoč ter izvajati nadzor priprave posadke.

(2) Priprava posadke se deli na splošno, predhodno in izvršno.

67. člen

(splošna priprava posadke)

Splošna priprava posadke obsega:

- pridobivanje in utrjevanje teoretičnih strokovnih znanj v skladu s programom in načrti letalskega usposabljanja;
- preučevanje letalskih predpisov in navodil o letenju ter organizaciji letalskega usposabljanja v Slovenski vojski;
- preučevanje predpisov;
- analizo pridobljenih izkušenj predhodno izvršenega letenja (učenje iz izkušenj);
- pripravo letalskih kart in preučevanje področja načrtovanega letalskega usposabljanja;
- vzdrževanje psihofizične pripravljenosti;
- vzdrževanje veljavnosti letalskih licenc, izkazov letalske usposobljenosti in pooblastil;
- preverjanje izurjenosti vsakega posameznega člana posadke.

68. člen (predhodna priprava posadke)

(1) Predhodna priprava posadke obsega posamično in skupno pripravo.

(2) Posamična priprava obsega:

- preučevanje in razumevanje letalske naloge;
- preučevanje pogojev in okoliščin, v katerih se bo letalska naloga izvršila;
- določanje načina izvajanja letalske naloge in posameznih elementov naloge od vzleta do pristanka;
- načrtovanje in izdelavo izračunov za uporabo oborožitve in druge opreme, načrtovane z letalsko nalogo;
- navigacijsko pripravo leta;
- preučevanje postopkov v sili;
- vadbo postopkov na simulatorjih in drugih sredstvih za usposabljanje.

(3) Skupna priprava je dopolnilo k posamični pripravi, z namenom, da se zagotovi kvalitetno in varno izvršitev letalske naloge.

69. člen (izvršna priprava posadke)

(1) Izvršna priprava posadke obsega:

- kontrolo zdravstvenega stanja članov posadke;
- pripravo in nameščanje osebne letalske opreme;
- seznanitev z dejanskim stanjem in napovedjo vremena za čas načrtovanega letenja, stanjem manevrskih površin in radionavigacijskih sredstev, intenzivnostjo letenja ter alternativnimi letališči;
- navigacijsko pripravo (izdelavo dopolnilnih izračunov, usklajevanje časomerjev in preverjanje podatkov o delovanju radionavigacijskih sredstev);
- sprejem in predletni pregled vojaškega zrakoplova;
- pripravo potnikov (uporaba sedežnih pasov, padala, osebne opreme za kisik, zasilnih izhodov) in kabinskega osebja;
- pripravo kabine in preverjanje delovanja instrumentov, naprav in sistemov pred in po zagonu motorjev.

(2) Člani posadke večsedežnega vojaškega zrakoplova so dolžni v predletnem pregledu vojaškega zrakoplova pregledati opremo in naprave, s katerimi upravljajo, ter svoja delovna mesta.

c) Priprava osebja in sredstev za zagotovitev letenja

70. člen (predhodna priprava)

(1) Predhodna priprava dežurne izmene za zagotovitev letenja obsega priprave dežurne ekipe enote, ki izvaja letenje, in dežurne logistične ekipe.

(2) Za organizacijo predhodne priprave dežurne ekipe letalske enote je odgovoren vodja letenja. Priprava dežurne ekipe letalske enote obsega:

- preučevanje načrtov letenja letalskih enot;
- seznanitev z napovedjo vremena;
- posamično pripravo osebja za dolžnosti, ki jih bodo opravljali v dežurni ekipi letalske enote.

(3) Za organizacijo predhodne priprave dežurne logistične ekipe je odgovoren dežurni vodja logistične ekipe. Priprava obsega:

- seznanitev z načrtom letenja in načrtom zagotovitve letenja;
- pripravo reševalne gasilske ekipe, ekipe za prvo medicinsko pomoč in ekipe za odstranjevanje ovir z manevrskih površin;
- pripravo ekipe za svetlobna signalna sredstva;
- oceno ornitoloških pogojev in pripravo ornitološke ekipe;
- pripravo ekipe za sprejem, oskrbo in odpremo zrakoplovov;
- pripravo ekipe za zagotavljanje letalskega goriva, maziva in specialnih plinov;
- pripravo ekipe za deaktiviranje in odstranjevanje letalskih bojnih sredstev.

71. člen (izvršna priprava dežurne izmene in ekip)

(1) Izvršna priprava dežurne izmene za zagotovitev letenja obsega priprave dežurne ekipe letalske enote in dežurne logistične ekipe.

(2) Izvršna priprava dežurne ekipe letalske enote obsega:

- seznanitev s spremembami v načrtu letenja;
- seznanitev z dejanskim stanjem in napovedjo vremena za čas in območje načrtovanega letenja;
- seznanitev z ornitološkimi pogoji;
- preverjanje brežhibnosti delovanja sredstev za zveze in svetlobnih signalnih sredstev.

(3) Izvršna priprava dežurne logistične ekipe obsega:

- seznanitev s spremembami v načrtu letenja in načrtu zagotovitve letenja;
- označevanje nevarnih mest na manevrskih površinah ali v njihovi neposredni bližini;
- kontrolo pripravljenosti vseh ekip za zagotavljanje letenja.

72. člen (pripravljenost dežurnih ekip za zagotovitev letenja)

Vse dežurne ekipe in sredstva za zagotavljanje letenja morajo biti pripravljene najkasneje 30 minut pred načrtovanim začetkom letenja, dežurna ornitološka ekipa pa mora do tega trenutka zagotoviti ustrezne ornitološke pogoje za letenje.

d) Nadzor priprave za letenje

73. člen
(nadzor priprave vojaškega zrakoplova)

Nadzor priprave vojaškega zrakoplova se izvaja v skladu s predpisi in navodili za vzdrževanje zrakoplovov. Izvajajo ga pripadniki letalsko tehničnega osebja z ustreznimi licencami in izkazi vojaške letalsko tehnične uposobljenosti ter pooblastili.

74. člen
(nadzor priprave posadke)

Nadzor priprave članov posadke na večsedežnem vojaškem zrakoplovu izvaja vodja zrakoplova, nadzor članov letalske skupine pri skupinskem letenju pa vodja skupine. Nadzor priprave pilotov izvaja poveljnik letalske enote velikosti oddelka. Poveljnik letalske enote velikosti bataljona ali eskadrilje izvaja nadzor priprav vodij letalskih skupin, poveljnikov letalske enote velikosti oddelka, svojega namestnika in pomočnikov, po potrebi pa tudi posameznih pilotov.

75. člen
(nadzor priprave osebja in sredstev za zagotavljanje letenja)

Nadzor priprave osebja in sredstev za zagotovitev letenja se izvaja po končani predhodni pripravi. Izvajajo ga:

- vodja letenja za dežurno ekipo letalske enote;
- vodja dežurne logistične ekipe za dežurno logistično ekipo.

5. Zagotovitev letenja

76. člen
(nosilci zagotovitve letenja)

(1) Zagotovitev letenja na vojaškem letališču organizirajo letalska baza s svojimi enotami oziroma letališke službe, službe kontrole zračnega prometa (letališka kontrola zračnega prometa, ARO ipd.), meteorološka služba, zdravstvena služba in letalska enota po tem pravilniku in drugih predpisih, ki urejajo zagotovitev letenja.

(2) Poveljnik letalske baze določi vodjo dežurne logistične ekipe za zagotovitev letenja, ki je odgovoren za pravilno in popolno zagotovitev letenja, razen za navigacijsko in meteorološko zagotovitev letenja ter zaščito in reševanje, ki je v pristojnosti drugih služb.

(3) Na letališčih, kjer ni organizirana služba letališke kontrole zračnega prometa, je poveljnik brigade zračne obrambe in letalstva odgovoren za celotno zagotovitev letenja. V mednarodnih operacijah in misijah je za zagotovitev letenja odgovoren vodja mednarodne operacije ali misije oziroma oseba, ki jo pooblasti.

(4) Vse ekipe za zagotovitev letenja morajo biti opremljene s stalno radijsko ali telefonsko zvezo s stolpom letališke kontrole zračnega prometa.

77. člen
(obseg zagotovitve letenja)

Zagotovitev letenja obsega:

- zagotovitev varne uporabe manevrskih površin vojaškega letališča in označevanje nevarnih mest na manevrskih površinah ali v njihovi neposredni bližini;
- navigacijsko zagotovitev letenja;
- zagotovitev poligonov ter območij za izvajanje padalskih skokov in odmetavanje tovora;
- meteorološko zagotovitev letenja;
- ornitološko zagotovitev letenja;
- zdravstveno zagotovitev letenja;
- protipožarno zagotovitev letenja;
- zagotovitev sprejema, oskrbe in odprave zrakoplovov z drugih letališč;
- zagotovitev letalskega goriva, maziva in specialnih plinov;
- odstranjevanje poškodovanih vojaških zrakoplovov in drugih ovir z manevrskih površin;
- zagotovitev iskanja in reševanja.

78. člen

(zagotovitev brezhibnosti manevrskih površin vojaškega letališča in označevanje nevarnih mest)

(1) Zagotovitev brezhibnosti manevrskih površin na vojaškem letališču izvaja služba, pristojna za vzdrževanje manevrskih površin v okviru rednega vzdrževanja vojaškega letališča.

(2) Pregled brezhibnosti manevrskih površin vojaškega letališča pred letenjem izvaja dežurna logistična ekipa, ki o nepravilnostih obvešča letališko kontrolo zračnega prometa. Označevanje nevarnih mest na manevrskih površinah ali v njihovi neposredni bližini izvaja dežurna ekipa za svetlobna signalna sredstva, na zahtevo vodje izmene letališke kontrole zračnega prometa.

79. člen

(navigacijska zagotovitev letenja)

Navigacijska zagotovitev letenja obsega:

- zagotovitev zanesljivega delovanja in preverjanje brezhibnosti radionavigacijskih sredstev in sredstev zvez službe kontrole zračnega prometa;
- najavo načrtovanega letenja;
- zagotavljanje navigacijske pomoči pilotu vojaškega zrakoplova med letenjem;
- obveščanje o točnem času.

80. člen

(zagotovitev poligonov in območij za izvajanje padalskih skokov in odmetavanje tovora)

Poligone in območja za izvajanje padalskih skokov in odmetavanje tovora zagotavljajo enote letalske baze, po potrebi pa tudi druge enote Slovenske vojske.

81. člen

(meteorološka zagotovitev letenja)

(1) Meteorološka zagotovitev letenja se izvaja zaradi ugotavljanja dejanskega stanja vremena, napovedovanja vremena in pravočasnega opozarjanja na nevarne vremenske pojave ter obsega:

- izdelavo dokumentacije za meteorološko zagotovitev letenja;

- zagotovitev meteoroloških podatkov poveljniku letalske enote, potrebnih za sprejem odločitve o izvajanju letenja;
- seznanitev vseh sodelujočih pri organiziranju in izvajanju letenja z dejansko vremensko situacijo in vremensko napovedjo za čas ter območje letenja;
- spremljanje vremenske situacije v območju letenja in na alternativnih letališčih ter obveščanje vodje letenja in službe letališke kontrole zračnega prometa o spremenjenih vremenskih pogojih;
- pravočasno opozarjanje vodje letenja in službe letališke kontrole zračnega prometa o nastanku in gibanju nevarnih vremenskih pojavov;
- obveščanje vodje letenja in službe letališke kontrole zračnega prometa o nastanku vremenskih razmer, predpisanih kot meteorološki minimum za letališče;
- sodelovanje pri pripravi posadke;
- pridobivanje dodatnih podatkov o vremenu;
- zbiranje podatkov o dejanskem stanju vremena od posadk.

(2) Meteorološko zagotovitev letenja izvaja pristojna služba oziroma agencija ministrstva, pristojnega za okolje in prostor.

82. člen (ornitološka zagotovitev letenja)

(1) Ornitološka zagotovitev je namenjena preprečevanju trkov ptic z vojaškimi zrakoplovi in obsega:

- odkrivanje zbirališč ptic v letališki coni;
- preprečevanje zbiranja ptic na vojaškem letališču;
- obveščanje vodje letenja, pilotov in vodje izmene letališke kontrole zračnega prometa o zbirališčih ptic v letališki coni.

(2) Zbirališča ptic in smer njihovega gibanja v letališki coni odkrivajo meteorološki opazovalci, posadke vojaških zrakoplovov, dežurna ekipa za ornitološko zagotovitev letenja in dežurni organi na radionavigacijskih sredstvih in sredstvih za zveze.

(3) Zbiranje ptic na vojaškem letališču preprečuje dežurna ekipa za ornitološko zagotovitev z ustreznimi sredstvi.

(4) Če se v letališki coni pojavijo ptice, je pilot oziroma vodja posadke dolžan z manevrom vojaškega zrakoplova preprečiti trk z njimi. O pojavih večje koncentracije ptic mora nemudoma obvestiti letališko kontrolo zračnega prometa, kontrolor zračnega prometa pa je o nastalih ornitoloških pogojih dolžan obvestiti vse posadke, še posebej pa posadke vojaških zrakoplovov, ki vzletajo ali pristajajo.

83. člen (zdravstvena zagotovitev letenja)

Zdravstveno zagotovitev letenja izvaja vojaška ali civilna zdravstvena služba. Obsega zdravstveno zagotovitev letenja in nudenje nujne medicinske pomoči udeležencem pri zagotovitvi in izvajanju letenja.

84. člen (protipožarna zagotovitev letenja)

Protipožarno zagotovitev letenja izvaja reševalna gasilska ekipa letalske baze ali druga ustrezno opremljena in usposobljena gasilska ekipa za zagotavljanje požarne varnosti

na vojaškem letališču. Za zagotovitev ustreznih protipožarnih ukrepov na vojaškem letališču je odgovorna oseba, določena z vojaškim letališkim priročnikom.

85. člen
(zagotovitev sprejema, oskrbe in odprave zrakoplovov z drugih letališč)

Zagotovitev sprejema, oskrbe in odpreme zrakoplovov z drugih letališč izvaja dežurna ekipa za sprejem, oskrbo in odpremo zrakoplovov.

86. člen
(zagotovitev letalskega goriva, maziva in specialnih plinov)

Zagotovitev letalskega goriva, maziva in specialnih plinov izvaja dežurna ekipa za zagotavljanje letalskega goriva, maziva in specialnih plinov.

87. člen
(iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov)

Iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov sproži služba kontrole zračnega prometa. Neposredno iskanje in reševanje pogrešanega vojaškega zrakoplova organizira in vodi POVC v skladu s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

6. Kontrola zračnega prometa in vodenje vojaških zrakoplovov

88. člen
(organizacija)

(1) Kontrolo zračnega prometa in vodenje vojaških zrakoplovov v zračnem prostoru Republike Slovenije izvaja služba kontrole zračnega prometa. Kontrola zračnega prometa in vodenje vojaških zrakoplovov se izvaja v skladu z Zakonom o letalstvu, Zakonom o zagotavljanju navigacijskih služb zračnega prometa (Uradni list RS, št. 30/06 – uradno prečiščeno besedilo), predpisi, izdanimi na njuni podlagi, ter standardi za civilni in vojaški letalski promet.

(2) Pogovori s službo kontrole zračnega prometa preko radijskih zvez in telefona v zvezi s kontrolo zračnega prometa se snemajo. Posneti podatki se hranijo najmanj 30 dni ali do konca preiskovanja incidenta, resnega incidenta ali nesreče, ki se je zgodila med letenjem.

(3) CNKZP izvaja nadzor in kontrolo zračnega prostora Republike Slovenije. V primeru usposabljanja ali kršitve zračnega prostora Republike Slovenije kontrolorji prestreznikov vodijo vojaške zrakoplove za prestrezanje neidentificiranih zrakoplovov v točko prestrežanja s pomočjo radarske slike oziroma v določenih primerih do vzpostavitev vizualnega stika z zrakoplovom, ki se prestreza.

7. Poročanje

89. člen
(vrste poročil)

(1) Poročanje o izvršenem letenju obsega operativno poročanje in poročilo o letenju. Izdelava poročil o letenju je dolžnost vodij posadk in poveljnikov enot. Poročila so lahko redna ali izredna.

(2) Operativno poročanje v letalskih enotah se izvaja v skladu s predpisi in navodili za operativno poročanje v Slovenski vojski.

90. člen **(redna poročila o letenju)**

Redna poročila o letenju izdelujejo in dostavljajo:

- vodja skupine ali vodja zrakoplova o izvršeni letalski nalogi vodji letenja ali poveljniku letalske enote velikosti oddelka ali večje, ustno v 30 minutah po pristanku;
- poveljnik enote, ki je organizirala in izvajala letenje, POVC po končanem letenju.

91. člen **(izredna poročila o letenju)**

(1) Pilot, vodja posadke ali vodja skupine je dolžan takoj po izrednem dogodku obvestiti službo kontrole zračnega prometa, vodjo letenja in preiskovalni organ ministrstva za preiskovanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov vojaških zrakoplovov (v nadaljnjem besedilu: preiskovalni organ) o nastanku incidenta, resnega incidenta ali letalske nesreče.

(2) Vodja letenja je dolžan takoj po izrednem dogodku poveljniku enote ustno poročati o izrednem dogodku. Poveljnik enote ustno obvesti nadrejeno poveljstvo, POVC in preiskovalni organ.

(3) Pilot, vodja posadke, vodja skupine ali vodja letališke kontrole zračnega prometa je dolžan v 24 urah poslati poročilo o izrednem letalskem dogodku na predpisanem obrazcu preiskovalnemu organu. Predpisan obrazec je določen v OP LE in ZO SV.

(4) Poveljnik letalske enote je dolžan takoj po dogodku in prejemu poročil udeležencev podati nadrejenemu poveljstvu, POVC in VLO pisno poročilo o izrednem dogodku.

8. Analiza letenja

92. člen **(nosilci in izvajanje)**

(1) Skupno analizo letenja izvaja vodja letenja po končanem letenju in pred začetkom predhodne priprave za naslednji dan. Skupna analiza letenja se praviloma izvede z vsemi člani posadke. Na skupni analizi letenja praviloma sodeluje tudi vodja dežurne logistične ekipe in vodja letalsko tehnične službe.

(2) Analizo letenja izvede tudi vodja vojaškega zrakoplova oziroma skupine ter učitelji letenja v šolskih enotah.

(3) O izvedeni analizi se izdelata zapis v predpisani obliki.

93. člen
(vsebina analize)

Analiza letenja obsega:

- pregled izvršenih načrtovanih letalskih nalog;
- oceno kvalitete priprave, organizacije in vodenja letenja;
- analizo tehnike pilotiranja in uporabe letalske tehnike;
- analizo ogrožanja varnosti letenja;
- analizo zagotovitve letenja;
- predloge ukrepov za odpravo pomanjkljivosti.

V. VOJAŠKO LETENJE

1. Splošne določbe o letenju vojaških zrakoplovov

94. člen
(letenje vojaških zrakoplovov)

(1) Vojaški zrakoplovi lahko letijo v celotnem zračnem prostoru Republike Slovenije.

(2) Vojaški zrakoplovi lahko letijo v mednarodnem zračnem prostoru v skladu z mednarodnimi predpisi in sprejetimi SVS STANAG.

95. člen
(delitev letov)

(1) Leti se delijo po namenu, glede na del dneva, ko se izvaja letenje, načinu upravljanja z zrakoplovom, višini letenja, nadmorski višini vzletanja in pristajanja, območju letenja in številu vojaških zrakoplovov, ki istočasno izvršujejo skupno nalogo.

(2) Po namenu so leti:

- leti za usposabljanje, ki obsegajo naloge iz programa letalskega usposabljanja in so namenjeni za strokovno letalsko, bojno in taktično usposabljanje;
- bojni leti, ki obsegajo naloge, ki se izvajajo za bojne operacije ter delovanje v mednarodnih operacijah in misijah;
- leti za posebne namene, ki obsegajo naloge, ki jih ni mogoče uvrstiti v naloge letalskega usposabljanja ali v bojne naloge.

(3) Glede na del dneva, ko se izvaja letenje, so leti:

- dnevni, ki se izvajajo v času od 30 minut pred sončnim vzhodom do 30 minut po sončnem zahodu;
- nočni, ki se izvajajo v času od 30 minut po sončnem zahodu do 30 minut pred sončnim vzhodom.

(4) Glede na način upravljanja z vojaškim zrakoplovom je let:

- vizualni, ki se izvaja po ICAO pravilih vizualnega letenja (VFR – Visual Flight Rules);
- instrumentalni, ki se izvaja po ICAO pravilih instrumentalnega letenja (IFR – Instrument Flight Rules).

(5) Glede na višino letenja se leti delijo na:

- let na zelo majhni višini, to je letenje vojaškega helikopterja na višini 60 čevljev nad terenom in vojaškega letala 200 čevljev nad terenom;
- let na mali višini, to je letenje na višini od 200 do 1.000 čevljev nad terenom;
- let na srednji višini, to je letenje na višini od 1.000 do 3.000 čevljev nad terenom;
- let na veliki višini, to je letenje na višini nad 3.000 čevljev nad terenom.

(6) Glede na območje letenja se leti delijo na:

- letališki let, ki se izvaja v celoti v letališki coni;
- izvenletališki let, ki se izvaja izven letališke cone, s pristankom na letališču vzleta;
- prelet, to je let, pri katerem se pristanek ne izvaja na letališču vzleta.

(7) Glede na število vojaških zrakoplovov se leti delijo na posamezne in skupinske. Posamezni let predstavlja letenje enega vojaškega zrakoplova. Skupinski let predstavlja istočasno letenje dveh ali več vojaških zrakoplovov na določeni medsebojni razdalji ter z medsebojnim vizualnim ali radarskim stikom, zaradi izvršitve skupne naloge.

96. člen **(meteorološki pogoji za letenje)**

(1) Glede na stopnjo vpliva meteoroloških pogojev na letenje so meteorološki pogoji lahko vizualni (VMC – visual meteorological conditions), instrumentalni (IMC – instrumental meteorological conditions) ali neugodni.

(2) Vizualni meteorološki pogoji za letenje so tisti, ki omogočajo vizualno letenje po pravih vizualnega letenja.

(3) Instrumentalni meteorološki pogoji za letenje so tisti, ki zahtevajo letenje po pravih instrumentalnega letenja.

(4) Neugodni meteorološki pogoji za letenje so tisti, ki ne omogočajo letenja po pravih vizualnega ali instrumentalnega letenja. Posebej se določajo za vzlet in pristajanje ter za letenje po ruti.

(5) Neugodni meteorološki pogoji za vzlet in pristajanje so:

- nevihta z močnim vetrom, točo ali ledenim dežjem;
- megla, meglica ali padavine, pri katerih je vidljivost pod predpisanim minimumom za določeno letališče ali vojaški zrakoplov;
- nizki oblaki s spodnjo bazo oblačnosti pod predpisanim minimumom za določeno letališče ali vojaški zrakoplov;
- talni veter, katerega hitrost je večja od dovoljene za posamezen tip vojaškega zrakoplova;
- poledica ali snežna odeja na vzletno pristajalni stezi in vozni stezah, katere debelina je nad dovoljeno za posamezen tip vojaškega zrakoplova.

(6) Neugodni meteorološki pogoji za letenje po ruti so:

- nevihtna cona, ki je ni mogoče obiti;
- intenzivna ledenitev vojaškega zrakoplova, ki je ni mogoče odstraniti s sistemom za odledenitev na vojaškem zrakoplovu;
- ledenitev vojaškega zrakoplova, ki ni opremljen s sistemom za odledenitev;
- močno navpično gibanje zraka (turbulenca), ki ogroža varnost letenja.

(7) Letenje v neugodnih vremenskih pogojih ni dovoljeno.

97. člen

(meteorološki minimum)

(1) Zaradi večje varnosti letenja v težavnih meteoroloških pogojih se določi meteorološki minimum za pilota, vojaški zrakoplov in vojaško letališče.

(2) Meteorološki minimum za pilota predstavlja minimalne vrednosti višine oblakov ter vidljivosti orientirjev, pri katerih se pilotu dovoljuje vzlet oziroma pristanek. Meteorološki minimum je odvisen od stopnje usposobljenosti vsakega pilota. Meteorološke minimume za pilote določi poveljnik brigade zračne obrambe in letalstva s pisnim aktom na predlog poveljnikov samostojnih oddelkov, bataljona ali eskadrilj.

(3) Meteorološki minimum za vojaški zrakoplov predstavlja minimalno vrednost višine oblakov, vidljivosti orientirjev in maksimalne moči vetra, pri katerih tehnične lastnosti zrakoplova in vgrajena oprema omogočajo varen vzlet in pristajanje. Meteorološki minimum za vojaški zrakoplov se predpisuje z operativnim priročnikom enote za posamezen tip vojaškega zrakoplova.

(4) Pilotu vojaškega zrakoplova se dovoli vzlet, če so meteorološki pogoji enaki ali nad meteorološkim minimumom za vzlet in če so na letališču pristanka napovedani meteorološki pogoji v času 30 minut pred in po načrtovanem pristanku enaki ali nad meteorološkim minimumom za pristajanje.

2. Vizualno letenje

98. člen

(vizualno letenje v nadzorovanem in nenadzorovanem zračnem prostoru)

(1) Vizualno letenje v nadzorovanem zračnem prostoru je letenje, pri katerem ločevanje med vojaškimi zrakoplovi izvaja služba kontrole zračnega prometa glede na klasifikacijo zračnega prostora in po pravilih za vizualno letenje, pilot pa mora javljati pozicijo na vnaprej določenih točkah javljanja ali točkah, ki mu jih določi služba kontrole zračnega prometa.

(2) Vizualno letenje v nenadzorovanem zračnem prostoru, je letenje v conah prostega letenja, v kateri lahko pilot spreminja višino leta v okviru načrtovanih višin leta in je v celoti sam odgovoren za varnost letenja.

99. člen

(minimalni meteorološki pogoji za vizualno letenje)

Vojaški zrakoplovi pri vizualnem letenju upoštevajo minimalne meteorološke pogoje za vizualno letenje, določene s splošnimi predpisi o letalstvu.

100. člen

(vizualno letenje nad oblaki in med oblaki)

Vizualno letenje nad in med oblaki lahko izvaja pilot vojaškega zrakoplova, če so zagotovljeni naslednji pogoji:

- let se izvaja najmanj 1500 čevljev nad najvišjo oviro v območju letenja;
- pilot lahko leti po ruti brez vstopa v oblake;
- pilot lahko med letom stalno vzdržuje vidni stik z zemljo;

- napovedani meteorološki pogoji na letališču pristanka 30 minut pred in po načrtovanem pristanku omogočajo vizualni prihod in pristonek.

101. člen

(postopek vodje zrakoplova pri poslabšanju meteorološke situacije med letom)

(1) Če se poslabša meteorološka situacija do te mere, da onemogoča letenje po pravilih vizualnega letenja, je pilot vojaškega zrakoplova dolžan, glede na nastale razmere:

- od službe kontrole zračnega prometa zahtevati spremembo višine in rute ter nadaljevati let po pravilih vizualnega letenja;
- vrniti se na matično, alternativno ali drugo letališče, kjer obstajajo ugodni meteorološki pogoji za vizualni prihod in pristajanje;
- z odobritvijo službe kontrole zračnega prometa nadaljevati let po pravilih instrumentalnega letenja, v skladu z opremljenostjo zrakoplova, svojo usposobljenostjo, veljavno licenco in izkazom ter pooblastili.

(2) Če se poslabša meteorološka situacija v fazi pristajanja do te mere, da onemogoči vizualni prihod in pristajanje, pilot pa ni usposobljen za letenje po pravilih instrumentalnega letenja, mora pilot zrakoplova pristati na alternativnem ali drugem letališču, kjer obstajajo ugodni meteorološki pogoji za vizualni prihod in pristajanje.

3. Instrumentalno letenje

102. člen

(pogoji za letenje po pravilih instrumentalnega letenja)

Letenje vojaških zrakoplovov po pravilih instrumentalnega letenja se izvaja, če so meteorološki pogoji slabši od predpisanih minimalnih pogojev za vizualno letenje, vendar omogočajo letenje po pravilih instrumentalnega letenja, pod pogojem, da je pilot usposobljen za instrumentalno letenje, ima veljavno pooblastilo za instrumentalno letenje ter da sta vojaški zrakoplov oziroma letališče opremljena za letenje po pravilih instrumentalnega letenja.

103. člen

(obveznost letenja po pravilih instrumentalnega letenja)

Letenje vojaških zrakoplovov po pravilih instrumentalnega letenja je obvezno v vremenskih razmerah, ki zahtevajo letenje po pravilih instrumentalnega letenja. Glede na stopnjo usposobljenosti pilota in v skladu s predpisi o letenju po pravilih instrumentalnega letenja poveljnik letalske enote velikosti bataljona, eskadrilje ali večje za vsakega pilota posebej določi minimalne meteorološke in druge pogoje za letenje, pri katerih je pilotu dovoljeno letenje po pravilih instrumentalnega letenja.

104. člen

(vzlet in pristajanje vojaških zrakoplovov)

(1) Vzlet in pristajanje vojaških zrakoplovov po pravilih instrumentalnega letenja se lahko izvaja, če so meteorološki pogoji enaki ali nad predpisanim minimumom za letališče in če sta meteorološka minimuma za pilota in vojaški zrakoplov enaka ali nad meteorološkim minimumom za letališče.

(2) Pilot vojaškega zrakoplova ne sme spreminjati odobrenega postopka instrumentalnega prihoda brez odobritve službe kontrole zračnega prometa.

(3) Pilot vojaškega zrakoplova mora prekiniti postopek prileta in nadaljevati let v skladu s postopkom, ki velja za neuspešen prilet, če na minimalni višini odločitve oziroma minimalni višini preleta ovir ni vzpostavil vidnega stika z vzletno pristajalno stezo oziroma, če zaradi katerega koli drugega razloga ne more izvršiti varnega pristanka.

105. člen **(kombiniranje letenja po pravilih vizualnega in instrumentalnega letenja)**

Let z vojaškim zrakoplovom se lahko izvaja s kombiniranjem letenja po pravilih vizualnega in instrumentalnega letenja, če je takšno letenje načrtovano z načrtom letenja in predhodno usklajeno s službo kontrole zračnega prometa. Med pripravo letenja se določijo območja letenja za vizualno in instrumentalno letenje, točke in postopki prehoda z vizualnega letenja na instrumentalno in obratno.

106. člen **(usposabljanje za instrumentalno letenje v simuliranih pogojih)**

(1) Usposabljanje za instrumentalno letenje se lahko izvaja tudi v simuliranih pogojih med letom z uporabo zastora v pilotski kabini.

(2) Letenje z nameščenim zastorom je dovoljeno v vizualnih meteoroloških pogojih in z veččlansko posadko.

4. Nočno letenje

107. člen **(uporaba pravil letenja)**

Nočno letenje se lahko izvaja v skladu s pravili vizualnega ali instrumentalnega letenja. Na odločitev o izbiri pravil letenja vplivajo meteorološki pogoji, kategorija, tip in opremljenost vojaškega zrakoplova, opremljenost letališča, razpoložljiva radionavigacijska infrastruktura, območje letenja in usposobljenost pilota.

108. člen **(pogoji za izvajanje nočnega letenja)**

(1) Nočno letenje se lahko izvaja na letališčih in heliportih z vojaškimi zrakoplovi, opremljenimi za nočno letenje.

(2) Minimalne meteorološke pogoje, pri katerih se za posamezno kategorijo vojaškega zrakoplova dovoli nočno letenje, določa OP LE in ZO SV.

(3) Poveljnik bataljona ali eskadrilje določi meteorološke in druge pogoje, pod katerimi se posameznemu pilotu dovoli nočno letenje glede na stopnjo njegove usposobljenosti.

109. člen

(postopek v primeru okvare označevalnih luči)

V primeru okvare označevalnih luči vojaškega zrakoplova med letom je pilot dolžan o okvari nemudoma obvestiti službo kontrole zračnega prometa.

5. Letališko letenje

110. člen (letenje po šolskem krogu)

(1) Letenje po šolskem (letališkem) krogu se izvaja zaradi usposabljanja. Največje dovoljeno število vojaških zrakoplovov določene kategorije in tipa, ki lahko istočasno letijo po šolskem krogu, se določi s priročnikom za izvajanje letalskega usposabljanja in na podlagi dogovora z letališko kontrolo zračnega prometa za vsak tip vojaškega zrakoplova posebej.

(2) Istočasno letenje različnih vrst in tipov vojaških zrakoplovov po šolskem krogu se lahko izvaja na podlagi dogovora poveljnikov letalskih enot s službo kontrole zračnega prometa.

(3) Letenje po šolskem krogu vodi služba kontrole zračnega prometa. Vstop v oblake in prehitevanje zrakoplovov po šolskem krogu ni dovoljeno. Križanje poti zrakoplovu v zavoj in prehitevanje po notranji strani šolskega kroga je dovoljeno izključno zaradi izvajanja zasilnega pristanka.

(4) Višine leta, način izhoda in vhoda v letališki krog se predpišejo z vojaškim letališkim priročnikom.

111. člen (letenje v conah za usposabljanje vojaških pilotov)

(1) Letenje v conah za usposabljanje vojaških pilotov se izvaja zaradi usposabljanja, vzdrževanja in izpopolnjevanja osnovnih elementov tehnike pilotiranja, usposabljanja v akrobatskem letenju, usposabljanja za izvajanje postopkov v sili in drugih nalog.

(2) Letenje v conah za usposabljanje vojaških pilotov se lahko izvaja po pravilih vizualnega ali instrumentalnega letenja. Praviloma se istočasno v coni lahko nahaja en vojaški zrakoplov oziroma ena skupina vojaških zrakoplovov. Izjemoma se v coni za usposabljanje istočasno lahko nahajata dva vojaška zrakoplova oziroma dve skupini vojaških zrakoplovov, če je zagotovljeno ločevanje zrakoplovov, ki omogoča varno izvajanje letalskih nalog.

(3) Lokacije in velikost con za usposabljanje vojaških pilotov ter postopki odhoda in prihoda se določijo z vojaškim letališkim priročnikom.

6. Izvenletališko letenje

112. člen (izvajanje izvenletališkega letenja)

(1) Izvenletališki let se lahko izvaja v kontroliranem in nekontroliranem zračnem prostoru ali v določenih vojaških poligonih.

(2) Letenje v kontroliranem in nekontroliranem zračnem prostoru se izvaja v skladu s splošnimi predpisi o letalstvu. Vodenje vojaških zrakoplovov izvaja služba kontrole zračnega prometa.

113. člen (letenje na vojaškem poligonu)

(1) Postopki pri letenju na vojaškem poligonu se določijo z navodilom za uporabo poligona in standardnim operativnim postopkom letalske enote za izvajanje nalog na poligonu. Letenje na vojaškem poligonu vodi in koordinira vodja delovanja ali častnik za zvezo. Prilet na poligon brez vzpostavljene radijske zveze z vodjo delovanja ni dovoljen.

(2) Pilot mora javiti prilet in odlet z vojaškega poligona službi kontrole zračnega prostora.

7. Skupinsko letenje

114. člen (skupinsko letenje)

Skupinski let predstavlja istočasno letenje dveh ali več vojaških zrakoplovov na določeni medsebojni razdalji, z medsebojnim vizualnim ali radarskim stikom in zaradi izvršitve skupne naloge.

115. člen (razvrstitev v skupini in signali)

(1) Razvrstitev vojaških zrakoplovov v skupini se določi z navodilom za izvajanje skupinskega letenja. Za posamezno nalogo se med pripravo letenja določi konkretna razvrstitev vojaških zrakoplovov. Na izvršni pripravi se glede na nalogo, meteorološke pogoje in usposobljenost posadk dokončno določa razvrstitev skupine. Sprememba razvrstitve vojaških zrakoplovov v skupini se lahko izvrši samo na povelje vodje skupine.

(2) Signali za medsebojno sporazumevanje skupine med letenjem so določeni v ustreznem SVS STANAG.

(3) Skupinsko letenje različnih tipov vojaških zrakoplovov mora biti odobreno s pisnim ukazom poveljnika brigade zračne obrambe in letalstva ali višjega poveljnika.

116. člen (skupinsko letenje v oblakih in ponoči)

(1) Skupinsko letenje v oblakih in ponoči se lahko izvaja v skupini, ki jo sestavljajo do štiri vojaški zrakoplovi, če so piloti usposobljeni za letenje v skupini in ponoči ter imajo veljavna pooblastila za instrumentalno letenje za posamezen zrakoplov.

(2) Razvrstitev vojaških zrakoplovov v skupini in postopke v primeru izgube vizualnega ali radarskega stika med vojaškimi zrakoplovi se določi na pripravah za letalsko nalogo.

(3) Vodja skupine leti instrumentalno, spremljevalci pa upravljajo svoje zrakoplove glede na položaj spremljanega zrakoplova.

(4) Pri skupinskem letenju v oblakih in ponoči je uporaba radijske zveze znotraj skupine obvezna. Med letenjem v oblakih vodja skupine obvešča in opozarja spremljevalce o vsaki nameravani spremembi elementov leta.

117. člen **(vzlet in pristajanje vojaških zrakoplovov v skupini)**

(1) Poveljnik bataljona ali eskadrilje ali večje enote določi število vojaških zrakoplovov, ki lahko istočasno pristajajo in vzletajo v skupini za posamezni tip vojaškega zrakoplova, glede na širino vzletno pristajalne steze, kategorijo vojaškega zrakoplova in usposobljenost posadk.

(2) V primeru, da na isti lokaciji letijo vojaški zrakoplovi različnih bataljonov ali eskadrilj, število vojaških zrakoplovov, ki lahko istočasno pristajajo in vzletajo v skupini, določi poveljnik brigade.

118. člen **(dolžnosti vodje skupine)**

(1) Vodja skupine se določi z načrtom letenja. Vodja skupine je odgovoren za uspešno in varno izvršitev naloge. Vodja skupine mora:

- poveljevati skupini od izdaje naloge do poročanja o njeni izvršitvi;
- določiti namestnika za vodenje skupine;
- spremljati razvrstitev in položaj zrakoplovov ter delo pilotov v skupini;
- upravljati z vojaškim zrakoplovom na način, ki omogoča spremljevalcem vzdrževanje položaja v skupini in jih pravočasno obveščati o nameravanih manevrih;
- voditi navigacijo, vzdrževati radijsko zvezo s službo kontrole zračnega prometa, ocenjevati meteorološko situacijo in odločati o vseh elementih naloge;
- preverjati količino goriva v zrakoplovih v skupini;
- določiti spremljajoči zrakoplov zrakoplovu, ki mora nenačrtovano zapustiti skupino;
- predati vodenje skupine svojemu namestniku v primeru odpovedi radijske zveze in v primeru nastanka drugih okoliščin, ki ne omogočajo uspešnega vodenja skupine.

(2) Vodja skupine ne sme izvajati elementov, za katere niso usposobljeni vsi spremljevalci v skupini, in elementov, ki z letalsko nalogo niso določeni.

119. člen **(dolžnosti spremljevalca)**

- (1) Spremljevalec v skupini je dolžan:
- stalno vzdrževati mesto v skupini in izvrševati ukaze vodje skupine;
 - obveščati vodjo skupine o vseh nepravilnostih na vojaškem zrakoplovu in na sosednjih zrakoplovih;
 - voditi splošno orientacijo, ki bi mu v primeru potrebe omogočila samostojno vodenje vojaškega zrakoplova;

- obveščati vodjo skupine o pojavih v skupini in izven nje, ki bi lahko vplivali na varnost letenja.

(2) Spremljevalec ne sme spremeniti položaja v skupini ali zapustiti skupine brez odobritve vodje skupine, razen izjemoma, ko vzdrževanje položaja v skupini ni mogoče.

(3) V primeru izgube vizualnega ali radarskega stika s spremljanim vojaškim zrakoplovom je spremljevalec dolžan takoj ravnati po vnaprej dogovorjenem postopku in o tem obvestiti vodjo skupine.

8. Akrobatsko letenje

120. člen (delitev)

(1) Akrobatsko letenje obsega osnovne akrobacije in akrobacije.

(2) Osnovne akrobacije se izvajajo s posameznim vojaškim zrakoplovom. Akrobacije se lahko izvajajo tudi v skupini.

(3) Akrobatsko letenje ponoči se lahko izvaja samo s posameznim vojaškim zrakoplovom.

121. člen (pogoji za izvajanje akrobacij)

(1) Akrobacije lahko izvajajo piloti, ki so strokovno usposobljeni za tako letenje. Strokovna usposobljenost za akrobatsko letenje posamezno ali v skupini mora biti vpisana v izkaz letalske vojaške usposobljenosti.

(2) Hitrost leta pri izvajanju akrobacij mora zagotoviti dobro vodljivost vojaškega zrakoplova. Obremenitve in pospeški ne smejo povzročati fizioloških težav posadki in ne smejo presegati dovoljenih konstrukcijskih omejitev vojaškega zrakoplova, ki so predpisane v letalnem priročniku za vojaški zrakoplov. Višino leta, na kateri se izvajajo posamezne akrobacije, določa poveljnik letalske enote velikosti bataljona ali eskadrilje ali višji, glede na kategorijo vojaškega zrakoplova, usposobljenost pilotov in meteorološke pogoje v času letenja. Vidljivost iz vojaškega zrakoplova mora biti večja od potrebnega prostora za izvedbo akrobacije.

(3) Akrobacije lahko izvaja pilot, ki kvalitetno in varno izvaja zahtevne akrobacije ter ima na tipu vojaškega zrakoplova, s katerim izvaja akrobacije, najmanj 100 ur letenja. Poveljnik letalske enote velikosti bataljona ali eskadrilje ali višji odloča o izpolnjevanju pogojev za izvajanje akrobacij.

(4) Izvajanje akrobatskega letenja ni dovoljeno nad naseljenimi kraji, večjimi skupinami ljudi ter pod višino 1500 čevljev nad terenom.

(5) Na letalskih prireditvah se lahko dovoli letenje na manjši višini, kot je predpisano v prejšnjem odstavku, pri čemer se mora paziti na varnost vojaškega zrakoplova, oseb in premoženja. Letenje na letalskih prireditvah je standardizirano z ustreznim SVS STANAG.

122. člen
(letenje posebnih akrobatskih skupin)

Letenje posebnih akrobatskih skupin odobrava poveljnik sil Slovenske vojske na predlog poveljnika brigade zračne obrambe in letalstva.

9. Letenje vojaških zrakoplovov z nadzvočno hitrostjo in na velikih višinah

123. člen
(pogoji, oprema in omejitve)

(1) V zračnem prostoru Republike Slovenije je nadzvočno letenje prepovedano. Izjemoma lahko letenje z nadzvočno hitrostjo dovoli Vlada Republike Slovenije.

(2) Letenje v stratosferi in z nadzvočno hitrostjo se lahko izvaja z letalom, ki je konstrukcijsko predvideno in opremljeno za takšno letenje.

(3) Letenje v stratosferi in z nadzvočno hitrostjo se izvaja s posebno zaščitno višinsko opremo, ki je določena za določen tip vojaškega zrakoplova, in v skladu z navodili proizvajalca vojaškega zrakoplova. Uporaba opreme in postopki za varovanje zdravja ter delovne sposobnosti posadke so predpisani z operativnim priročnikom ter z navodili za zdravstveno zagotovitev letenja.

(4) Letenje na višinah preko 45.000 čevljev se izvaja izključno po pravilih instrumentalnega letenja.

(5) Prepovedano je letenje z nepopolno, nepreverjeno ali pokvarjeno opremo za višinsko letenje, uporaba tuje opreme ter zamenjava višinske opreme neposredno pred letom.

124. člen
(okvara višinske opreme)

(1) Če pilot pri letu v stratosferi zahteva trenutno znižanje višine leta zaradi odpovedi opreme za kisik, izgube pritiska v kabini ali slabega počutja posadke, mora služba kontrole zračnega prometa takoj odobriti spuščanje vojaškega zrakoplova.

(2) Postopki v primeru okvare višinske opreme so predpisani z letalnim priročnikom za vojaške zrakoplove.

10. Letenje vojaških helikopterjev

125. člen
(lokacija za vzlet in pristajanje)

(1) Letenje vojaških helikopterjev se praviloma izvaja s heliporta, ki je lahko v okviru vojaškega ali drugega letališča ali izven letališča. Kadar na letališču ni heliporta, se letenje vojaških helikopterjev izvaja s posebej določenega mesta, določenega z vojaškim letališkim priročnikom.

(2) Za razmestitev vojaških helikopterjev se na delu vojaškega letališča ali vojaškega heliporta, ki je predviden za razmestitev, tehnično pripravo, sprejem in odpremo zrakoplovov, uredijo in v skladu s predpisi označijo lokacije za razmestitev vojaških helikopterjev.

(3) Gibanje vojaških helikopterjev med lokacijami za razmestitev in heliportom ali vzletiščem, s katerega se izvaja letenje vojaških helikopterjev, se ureja z vojaškim letališkim priročnikom.

126. člen (izvenletališki pristanki)

(1) Izvenletališki pristanki vojaških helikopterjev se lahko izvajajo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Tereni za izvenletališke pristanke se določajo tako, da pristajanje in vzlet vojaških helikopterjev ne povzroča škode na zemljišču in objektih.

(2) Za usposabljanje v izvenletaliških pristankih se lahko določijo stalni tereni za izvajanje izvenletaliških pristankov glede na vsebino programa letalskega usposabljanja.

127. člen (pogoji izvajanja izvenletaliških pristankov)

(1) Izvenletališki pristanki vojaških helikopterjev se zaradi usposabljanja izvajajo skladno s programom letalskega usposabljanja podnevi in ponoči. Izvenletališki pristanki podnevi se lahko, glede na zahteve programa letalskega usposabljanja, izvajajo brez ali z organiziranim vodenjem pristankov. Ponoči se izvajajo z organiziranim vodenjem pristankov, razen pri uporabi posebne opreme za nočno letenje, ko se lahko izvajajo tudi brez organiziranega vodenja pristankov.

(2) Pri izvrševanju posebnih nalog ter nalog iskanja in reševanja, se izvenletališki pristanki vojaških helikopterjev lahko podnevi izvajajo brez ali z organiziranim vodenjem pristankov. Ponoči se pristajanje izvaja z organiziranim vodenjem pristankov, vzlet pa lahko tudi brez organiziranega vodenja. Pri uporabi posebne opreme za nočno letenje se izvenletališki pristanki lahko izvajajo tudi brez organiziranega vodenja pristankov.

(3) Poveljnik bataljona ali eskadrilje odloča o organiziranju vodenja izvenletaliških pristankov, skladno s programom letalskega usposabljanja in opremljenostjo vojaških helikopterjev ter glede na stopnjo usposobljenosti pilotov.

128. člen (organizacija vodenja pristankov)

(1) Organizacija vodenja pristankov vojaških helikopterjev na mestu izvajanja izvenletaliških pristankov obsega:

- označevanje pristajalnih mest za vojaške helikopterje;
- zagotovitev radijske zveze;
- meteorološko, sanitetno in protipožarno zagotovitev, če je to mogoče;
- oskrbo s signalnimi sredstvi.

(2) Označevanje pristajalnih mest za izvajanje izvenletaliških pristankov vojaških helikopterjev ponoči se izvaja v vidnem delu dneva.

(3) Pri izvajanju izvenletaliških pristankov podnevi je lahko vodja letenja na izvenletaliških pristankih eden od pilotov posadke vojaškega helikopterja, s katerim se organizira prevoz ekipe in sredstev za zagotovitev izvenletaliških pristankov. Prepovedano je združevanje funkcij vodje letenja na izvenletaliških pristankih in pilota enosedežnega vojaškega helikopterja za prevoz ekipe in sredstev za zagotovitev izvenletaliških pristankov.

(4) Vzlet vojaškega helikopterja za prevoz ekipe in sredstev za zagotovitev izvenletaliških pristankov po končanem izvajanju izvenletaliških pristankov ponoči se izvaja brez organiziranega vodenja. Vzlet se izvaja po zaključeni prilagoditvi pilota na nočne pogoje z obvezno uporabo pristajalnega reflektorja med vzletom do varne višine in radijskega višinomerja, v premočrtnem letu do višine 300 čevljev nad terenom za izvenletališke pristanke. Vojaški helikopter sme med vzletom upravljati pilot, ki ni opravljal dolžnosti vodje letenja na izvenletaliških pristankih.

129. člen

(meteorološka zagotovitev pri izvrševanju nalog na terenu)

Pri izvrševanju letalskih nalog na terenu, kjer ne obstajajo možnosti za sprejem meteoroloških podatkov z najbližjega letališča, mora vodja vojaškega helikopterja pred odhodom na nalogo preučiti srednjeročno vremensko napoved in jo kasneje na terenu dopolnjevati s podatki, ki jih pridobi z vremenskimi poročili iz javnih sredstev, informacijami pridobljenimi od lokalnega prebivalstva, in na podlagi osebne ocene vremena.

130. člen

(vožnja in vleka vojaškega helikopterja)

(1) Vožnja vojaškega helikopterja je dovoljena na krajše razdalje, po ravni, čisti in ustrezno trdi podlagi s hitrostjo do 10 km/h. Premagovanje večjih razdalj na letališču se izvaja s preletom na višini do 30 čevljev in s hitrostjo do 15 vozlov.

(2) Prepovedan je prelet ploščadi s parkiranimi zrakoplovi na višini, manjši od 100 čevljev.

(3) Vleka vojaškega helikopterja je dovoljena na ravnih in ustrezno trdnih površinah s hitrostjo do 5 km/h.

131. člen

(prelet vozni in vzletno pristajalnih stez)

(1) Kadar smer preleta vojaškega helikopterja na letališču prečka vozne in vzletno pristajalne steze v času njihove uporabe s strani drugih zrakoplovov, imajo prednost zrakoplovi na vozni in vzletno pristajalni stezah.

(2) Prepovedan je prelet z vojaškim helikopterjem vzletno pristajalne steze brez predhodne odobritve službe kontrole zračnega prometa.

132. člen

(vzlet vojaškega helikopterja)

(1) Vzlet vojaškega helikopterja se izvaja z za to določenih lokacij in na način, ki ga določajo velikost heliporta ali vzletišča za helikoptere, ovire, atmosferski pogoji in skupna teža helikopterja.

(2) Vzletanje je lahko navpično ali z zaletom.

(3) Navpično vzletanje obsega navpični vzlet, kratkotrajno lebdenje in prehod v progresivni let. Izvaja se vedno, kadar to pogoji omogočajo.

(4) Vzletanje z zaletom se lahko izvaja, če je vojaški helikopter preobremenjen za navpično vzletanje ter zaradi usposabljanja.

133. člen (pristajanje vojaškega helikopterja)

Vojaški helikopter lahko pristane navpično ali z iztekanjem, z uporabo moči motorja ali samovrtenja (avtorotacija).

134. člen (lebdenje)

(1) Lebdenje vojaškega helikopterja zaradi usposabljanja se praviloma izvaja na višinah do 30 čevljev, razen pri usposabljanju za prevoz visečega tovora, delu z dvigalko in nalogah bojnega in taktičnega usposabljanja po programu letalskega usposabljanja, ko se lebdenje lahko izvaja tudi na višinah od 30 do 600 čevljev.

(2) Pri izvrševanju nalog zaščite, iskanja in reševanja ter pomoči se lebdenje lahko izvaja glede na razmere in vrsto naloge.

(3) Ne glede na določila prvega in drugega odstavka tega člena se lebdenje na enomotornem vojaškem helikopterju lahko izvaja samo na višinah, s katerih se v primeru odpovedi motorja lahko izvede zasilno pristajanje ali pristajanje iz samovrtenja.

135. člen (prevoz zunanjega tovora)

Prevoz zunanjega tovora z vojaškim helikopterjem se lahko izvaja ob upoštevanju predpisanih postopkov, s posebej določene in urejene lokacije, ki izpolnjuje minimalne varnostne zahteve.

11. Letenje brezpilotnih vojaških zrakoplovov

136. člen (veljavnost predpisov)

Pri letenju brezpilotnih vojaških zrakoplovov se smiselno upošteva določbe tega pravilnika in drugih predpisov o zračnem prometu. Načrtovanje, organiziranje in izvajanje letenja brezpilotnih vojaških zrakoplovov ne sme vplivati na varnost zračnega prometa.

12. Letenje v posebnih pogojih in za posebne namene

137. člen (letenje v območju nevihte)

(1) Prepovedano je vstopiti z vojaškim zrakoplovom v območje nevihte, letenje skozi območje nevihte in pod nevihtnimi oblaki.

(2) Izogibanje območju nevihte se izvaja z obletom ali letom nad nevihtnim oblakom, odvisno od naloge in tehničnih zmožnosti vojaškega zrakoplova, vrste nevihtnega oblaka ter razgibanosti zemljišča. Oblet območja nevihtnih aktivnosti se izvaja na oddaljenosti najmanj 10 km (6 Nm), let nad nevihtnim oblakom pa najmanj 1500 čevljev nad zgornjo bazo oblaka. Let med dvema nevihtnima oblakoma je dovoljen, če je medsebojna oddaljenost oblakov najmanj 20 km (12 Nm). Kadar pilot oceni, da oblet ali let nad nevihtnim oblakom ne zagotavlja varnosti letenja, je dolžan prekiniti nalogo, obvestiti službo kontrole zračnega prometa ter glede na razmere izvršiti pristanek.

(3) Kadar se z vremensko napovedjo predvideva razvoj nevihtne oblačnosti, se mora pilot med pripravo leta seznaniti s predvidenimi območji nevihtnih aktivnosti in predvideti način njihovega izogibanja.

(4) V primeru nepredvidenega vstopa vojaškega zrakoplova v nevihtni oblak mora pilot vzdrževati potrebno hitrost ter ukrepati na način, ki zagotavlja čim hitrejši izhod iz nevihtnega oblaka in je z letalnim priročnikom predpisan za vsak posamezen tip vojaškega zrakoplova.

138. člen **(letenje v pogojih zaledenitve)**

(1) Med pripravo za letenje v oblakih ali v možnem območju zaledenitve mora posadka preveriti brezhibnost naprav za odledenitev zrakoplova in naprav za ogrevanje zaledenitvi izpostavljenih delov vojaškega zrakoplova.

(2) Če med letom pride do zaledenitve vojaškega zrakoplova, mora pilot ukrepati v skladu z letalnim priročnikom za določen tip vojaškega zrakoplova in obvestiti pristojno službo kontrole zračnega prometa o intenzivnosti zaledenitve ter višini leta. Če se po vključitvi naprav za odledenitev zrakoplova zaledenitev nadaljuje, mora pilot od službe kontrole zračnega prometa zahtevati spremembo višine leta in jo spremeniti skladno z dobljenimi navodili. Če se tudi po spremembi višine leta zaledenitev nadaljuje, je pilot vojaškega zrakoplova dolžan prekiniti izvajanje naloge s pristankom na matičnem ali alternativnem letališču.

(3) Prepovedano je letenje v območju zaledenitve z vojaškimi zrakoplovi, ki niso opremljeni z napravami za odledenitev.

139. člen **(letenje nad goratim zemljiščem)**

Priprava za letenje nad goratim zemljiščem poleg standardne priprave za letenje dodatno obsega:

- preučevanje vremenskih pogojev in pojavov (območja navpičnih zračnih tokov, oblačnost navpičnega razvoja, območja nevihtne aktivnosti);
- preučevanje in označevanje največjih višin gorskih grebenov in vrhov na letalski karti v območju letenja;
- preučevanje lege gorskih dolin in položaj prelazov;
- določanje varne višine leta;
- preučevanje terenov za zasilno pristajanje;
- seznanitev z nadmorsko višino letališča ali heliporta pristanka na gorskem zemljišču;

- preverjanje zanesljivosti instrumentov za prikazovanje višine leta.

140. člen (letenje nad zasneženim zemljiščem)

Pilot vojaškega zrakoplova je pri pripravi za letenje nad zasneženim ali delno zasneženim zemljiščem dolžan na letalski karti označiti terene za zasilno pristajanje z značilnimi orientirji na oddaljenosti do 20 km (12 Nm) bočno od načrtovane rute leta.

141. člen (letenje nad morjem)

(1) Letenje nad odprtim morjem je dovoljeno, če je pilot usposobljen za instrumentalno letenje, vojaški zrakoplov pa opremljen z ustrezno opremo.

(2) Letenje nad odprtim morjem, nad vodnimi površinami in vzdolž obalnega pasu brez ustrezne opreme za reševanje na vodi, ki je predpisana z operativnim priročnikom enote za vsak tip vojaškega zrakoplova, je prepovedano.

(3) Med pripravo za letenje nad morjem mora pilot:

- preučiti posebnosti upravljanja in vodenja vojaškega zrakoplova nad morjem;
- preučiti in se seznaniti z meteorološkimi pogoji in njihovim vplivom na stanje morja;
- preučiti in se po možnosti tudi usposobiti za zasilno pristajanje na vodni površini, zapuščanje vojaškega zrakoplova in uporabo opreme za reševanje;
- označiti na letalski karti ustrezne lokacije za zasilno pristajanje;
- pri nočnem letenju preučiti lokacije in značilnosti svetilnikov ter osvetljenih objektov v območju letenja.

142. člen (izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom)

(1) Izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom je lahko predhodno, neposredno in dopolnilno. Izvaja se v primeru, kadar standardni meteorološki podatki ne zadoščajo za popolno oceno vremenske situacije v predvidenem območju letenja. Izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom se praviloma ne izvaja za letenje posameznih vojaških zrakoplovov.

(2) Predhodno izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom se izvaja nekaj ur, izjemoma lahko tudi dan pred začetkom letenja, zaradi ugotavljanja splošnih vremenskih pogojev za meteorološko zagotovitev taktičnih vaj, posebnih letov, preletov ali drugih potreb. Izvidovanje organizira poveljnik enote, ki izvršuje naloge.

(3) Neposredno izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom se izvaja od pol do največ ene ure pred začetkom letenja zaradi ugotavljanja dejanskega stanja vremena v predvidenem območju letenja ali v območju, iz katerega se pričakuje sprememba vremena. Organizira ga poveljnik enote, ki načrtuje letenje.

(4) Posadka zrakoplova, ki izvaja neposredno izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom, se mora pred pričetkom izvidovanja seznaniti z meteorološkimi podatki, pridobljenimi s pomočjo radarja.

(5) Dopolnilno izvidovanje vremena se organizira med izvajanjem letenja zaradi odkrivanja nevarnih vremenskih pojavov. O dopolnilnem izvidovanju vremena odloča vodja letenja ali poveljnik letalske enote, ki izvaja letenje.

(6) Izvidovanje vremena z vojaškim zrakoplovom se praviloma izvaja z veččlansko posadko. Na izvidovanje vremena ni dovoljeno pošiljanje posadk, ki niso usposobljene za instrumentalno letenje in ki nimajo veljavnega pooblastila. Pri izdaji naloge posadkam za izvidovanje vremena, se mora upoštevati mnenje dežurnega meteorologa. Posadka, ki je določena za izvidovanje vremena, istočasno preverja tudi delovanje zvez in zemeljskih navigacijskih sredstev na matičnem in po potrebi na alternativnem letališču.

(7) Izvidovanje vremena in obveščanje o nevarnih vremenskih pojavih je stalna naloga posadk med letenjem, ne glede na njihovo osnovno nalogo.

143. člen **(preizkusni leti in preverjanje vojaškega zrakoplova v letu)**

(1) Preizkusni let vojaškega zrakoplova (test flight) pomeni preizkus letalnih sposobnosti vojaškega zrakoplova v skladu s certifikatom tipa zrakoplova po odobrenem programu preizkusnega leta.

(2) Preverjanje vojaškega zrakoplova v letu (check flight) je preverjanje posameznih letalnih sposobnosti oziroma pravilnosti delovanja sistemov ali komponent zrakoplova.

(3) Preizkusni leti in leti za preverjanje vojaških zrakoplovov, se izvajajo samo z osebami, ki so določene v dovoljenju za preizkusni let.

(4) Preizkušanje prototipov izvajajo proizvajalec, VLO in ustrezno usposobljeni preizkusni piloti Slovenske vojske. Preizkusne pilote v Slovenski vojski za preizkušanje prototipov določa načelnik Generalštaba Slovenske vojske, za preizkusne lete in preverjanje vojaških zrakoplovov pa VLO. Preizkusne lete in lete za preverjanje vojaških zrakoplovov izvaja standardna posadka vojaških zrakoplovov, ki je za posamezni tip vojaškega zrakoplova predpisana v OP LE in ZO SV.

(5) Dovoljenje za preizkusni let izda VLO.

(6) Združevanje preizkusnih letov z drugimi letalskimi nalogami je prepovedano.

144. člen **(leti za izvajanje padalskih skokov)**

(1) Vojaški zrakoplov se lahko uporablja za izvajanje padalskih skokov, če je vojaški zrakoplov registriran za ta namen, opremljen skladno s predpisi, če je posadka usposobljena za to vrsto nalog in če je izdano navodilo za izvajanje padalskih skokov.

(2) Leti za izvajanje padalskih skokov se izvajajo v skladu z OP LE in ZO SV.

145. člen **(vleka tarče)**

(1) Vleka tarče se izvaja zaradi usposabljanja v delovanju na cilje v zračnem prostoru z vojaškega zrakoplova ali z zemlje. Na izbor tarče vplivajo letalne in taktično tehnične karakteristike vlečnega letala in vojaškega zrakoplova, ki izvaja delovanje, ter lastnosti bojnih sredstev, s katerimi se izvaja delovanje z zemlje.

(2) Oddaljenost tarče od vlečnega letala mora zagotavljati varno letenje vlečnega letala in vojaškega letala, ki izvaja delovanje. Dolžina vlečne vrvi, način dela in postopki pilota vlečnega letala in pilota, ki se usposablja za delovanje, se določijo z letalnim priročnikom za posamezen tip vojaškega zrakoplova, z navodili za izvajanje programa letalskega usposabljanja in navodili ter programi za delovanje proti ciljem v zračnem prostoru z orožji zračne obrambe.

- (3) Osnovni varnostni ukrepi pri vleki tarče so:
- vzletanje s hrbtnim vetrom ni dovoljeno;
 - odvijanje vlečne vrvi se lahko izvaja na višinah, večjih od 600 čevljev;
 - odmetavanje tarče na letališču se izvaja nad vnaprej določeno lokacijo z višine 150–300 čevljev, v primeru nevarnosti pa lahko tudi drugje izven naseljenih območij.

- (4) Pri usposabljanju za delovanje proti ciljem v zračnem prostoru z vojaškega zrakoplova je vodja delovanja pilot vlečnega letala. Dolžnosti vodje delovanja so:
- odobri začetek in konec delovanja;
 - prepove delovanje pilotu, ki nima obojestranske radijske zveze, ne spoštuje predpisanih varnostnih ukrepov ali na drug način ogroža letalsko varnost;
 - opazuje zračni prostor v coni streljanja;
 - v primeru izgube tarče obvesti službo kontrole zračnega prometa o lokaciji padca.

(5) Pri delovanju proti ciljem v zračnem prostoru z zemlje je vodja delovanja poveljnik enote, ki izvaja delovanje. Pilot vlečnega letala mora vzdrževati stalno radijsko zvezo z vodjo delovanja ter ga pravočasno obveščati o prihodu na poligon, preletih in zaključku streljanja.

(6) Organizacija delovanja na poligonu za delovanje proti ciljem v zračnem prostoru, zagotovitev in varnostni ukrepi se določijo z navodilom za uporabo poligona.

146. člen **(prevoz potnikov, orožja in streliva ter nevarnih snovi)**

(1) V vojaškem zrakoplovu se potniki lahko prevažajo, če je vojaški zrakoplov namenjen prevozu potnikov, kar je razvidno iz spričevala o plovnosti. Pripravo potnikov in posadke predpiše poveljnik sil Slovenske vojske.

(2) Prevoz orožja in streliva ter nevarnih snovi z vojaškimi zrakoplovi se lahko izvaja samo na podlagi pisnega ukaza. Vodja zrakoplova, ki prevažata orožje ali nevarne snovi, mora pred vzletom preveriti, ali je prevoz orožja, streliva ali nevarnih snovi odobren. Skrbeti mora, da se s takšno pošiljko pri nakladanju, prevozu in razkladanju ravna na predpisan način. Poveljnik sil Slovenske vojske določi pogoje za prevoz orožja, streliva ali nevarnih snovi z vojaškimi zrakoplovi.

VI. VARNOST VOJAŠKEGA LETENJA

147. člen **(gibanje oseb na vojaškem letališču)**

(1) Po manevrskih površinah na vojaškem letališču je dovoljeno gibanje le osebam, ki sodelujejo pri oskrbovanju in izvajanju letenja ali sodelujejo v zračnem prometu na vojaškem letališču.

(2) Po manevrskih površinah vojaškega letališča je poleg oseb iz prejšnjega odstavka dovoljeno gibanje tudi drugim osebam zaradi vkrcanja ali izkrcanja iz zrakoplovov, pod pogojem, da se nahajajo v spremstvu osebja, ki zagotavlja ali izvaja letenje.

148. člen (vozila)

(1) Vozila, ki se gibljejo po manevrskih površinah vojaškega letališča, morajo biti tehnično brezhibna ter opremljena z rotacijsko lučjo in radijsko postajo zaradi vzdrževanja neprekinjene zveze s službo kontrole zračnega prometa.

(2) Vozila, ki se gibljejo po manevrskih površinah vojaškega letališča, morajo upoštevati oznake in signalizacijo, navodila službe kontrole zračnega prometa in letalsko tehničnega osebja v bližini zrakoplovov.

149. člen (vožnja vojaških zrakoplovov)

(1) Med vožnjo vojaškega zrakoplova mora vodja zrakoplova upoštevati navodila službe kontrole zračnega prometa, oznake in signalizacijo na vojaškem letališču, navodila in signale letalsko-tehničnega osebja in vodje skupine med vožnjo skupine vojaških letal.

(2) Za vse manevre med vožnjo vojaškega zrakoplova mora vodja zrakoplova oceniti razmere pred in za letalom, prilagoditi razdaljo med letali in hitrost vožnje. Minimalne razdalje med vožnjo vojaških letal so 30 m za letala z batnimi motorji, 50 m za turbo propelerska letala in 200 m za reaktivna letala.

(3) Kadarkoli obstaja dvom glede varnosti med vožnjo zaradi ovir v okolici parkirnih mest ali stez za vožnjo, se mora zahtevati pomoč zemeljskega osebja.

(4) Vojaški helikopterji se nad manevrskimi površinami premikajo na višini od 5 do 10 čevljev s hitrostjo, ki je manjša od hitrosti prestrojitve zračnih tokovnic v progresivnem letu. Z vojaškimi helikopterji je prepovedan prelet drugih zrakoplovov na višini, manjši od 100 čevljev.

150. člen (signali sporazumevanja med pilotom in letalskim tehnikom)

Signali sporazumevanja med pilotom in letalskim tehnikom so predpisani z ustreznim SVS STANAG.

151. člen (vožnja na civilnem letališču)

Za gibanje in vožnjo vojaškega zrakoplova po manevrskih površinah civilnega letališča se uporabljajo splošni in mednarodni predpisi o letalstvu.

1. Prednost poti

152. člen

(prednost poti na vojaškem letališču)

Prednost poti na manevrskih površinah vojaškega letališča je pravica vojaškega zrakoplova ali vozila, da v bližini in glede na drug zrakoplov ali vozilo zadrži smer in hitrost gibanja. Pilot zrakoplova in voznik vozila morata izvajati ukrepe za varno gibanje zrakoplova in vozila po manevrskih površinah vojaškega letališča.

153. člen (določitev prednosti)

Prednost poti na manevrskih površinah vojaškega letališča imajo vojaški in drugi zrakoplovi ter vozila po naslednjem vrstnem redu:

1. zrakoplov pri vzletu v fazi zaleta in zrakoplov med pristajanjem v fazi pristanka do izhoda z vzletno pristajalne steze;
2. zrakoplov v nevarnosti;
3. reševalno ali gasilsko vozilo na nujni vožnji;
4. letalo ali skupina letal v pripravljenosti sistema zračne obrambe;
5. zrakoplov, ki sodeluje pri iskanju ali reševanju;
6. vozilo, ki vleče zrakoplov;
7. zrakoplov med vožnjo;
8. vozilo med vožnjo.

154. člen (izhod na vzletno pristajalno stezo in srečanje zrakoplovov)

(1) Pilot mora zaustaviti vojaški zrakoplov med vožnjo proti vzletno pristajalni stezi vojaškega letališča na točki za čakanje (holding point) ali na oddaljenosti 50 metrov pred izhodom na vzletno pristajalno stezo, razen če mu služba kontrole zračnega prometa ne da drugačnega navodila.

(2) Srečanje dveh zrakoplovov ali zrakoplova in vozila je dovoljeno na ustrezno široki vozni stezi ali ploščadi pod pogojem, da vsak zrakoplov ali zrakoplov in vozilo vozijo po svoji desni strani, s hitrostjo največ do 5 km/h in na medsebojni oddaljenosti pri srečanju najmanj 5 m.

155. člen (prehitevanje in srečevanje vojaških zrakoplovov med vožnjo)

(1) Prehitevanje zrakoplova med vožnjo po manevrskih površinah vojaškega letališča ni dovoljeno, razen v primeru posebnega dovoljenja službe kontrole zračnega prometa, ki mora o odobrenem prehitevanju obvestiti pilota prehitevanega zrakoplova.

(2) Pri srečanju dveh zrakoplovov ali zrakoplova in vozila na širših stezah za vožnjo in širših ploščadih, ki niso zaznamovane, omogočajo pa vožnjo mimo, vozi vsak zrakoplov oziroma vozilo po svoji desni strani.

156. člen (križanje smeri vožnje)

Pri križanju smeri vožnje zrakoplovov na vojaškem letališču ima prednost poti zrakoplov, ki prihaja z desne strani. Pilot zrakoplova, ki nima prednosti, mora pred križanjem

smeri obvezno zaustaviti zrakoplov in počakati, da se zrakoplov s prednostjo poti umakne z njegove smeri vožnje.

2. Prednost poti v zračnem prostoru

157. člen (opredelitev prednosti poti)

Prednost poti v zračnem prostoru je pravica pilota zrakoplova, da v bližini in glede na drug zrakoplov zadrži smer, hitrost in višino letenja. Pilot vojaškega zrakoplova, ki je dolžan prepustiti prednost poti drugemu zrakoplovu, ne sme preleteti pod, nad ali pred drugim zrakoplovom, razen če se križanje izvrši na oddaljenosti, ki izključuje možnost nevarnega približevanja.

158. člen (določitev prednosti)

(1) V zračnem prostoru ima prednost poti vojaški ali drugi zrakoplov s slabšimi manevrskimi sposobnostmi glede na zrakoplov z boljšimi manevrskimi sposobnostmi ter zrakoplov v nevarnosti glede na vse druge zrakoplove.

(2) Prednost poti v zračnem prostoru je določena z naslednjim prednostnim redom:

1. zrakoplov v nevarnosti;
2. prosti balon;
3. jadralno letalo ali zmaj brez motornega pogona;
4. zmaj z motornim pogonom in zračna ladja;
5. zrakoplov z aerovleko;
6. zrakoplov, ki vleče ali nosi tarčo ali drug predmet;
7. potniško (transportno) letalo;
8. skupina letal;
9. skupina helikopterjev;
10. posamezno letalo;
11. posamezen helikopter.

159. člen (prehitevanje zrakoplovov)

(1) Prednost poti pri prehitevanju v zračnem prostoru ima vojaški ali drug zrakoplov, ki se nahaja spredaj. Prehitevanje se izvaja po desni strani in z razmikom najmanj 500 m v trenutku prehitevanja.

(2) Prehitevanje zrakoplova med prihodom za pristajanje in med pristajanjem ni dovoljeno.

160. člen (srečanje zrakoplovov)

Srečanje dveh zrakoplovov, ki letita drug proti drugemu na približno enaki višini in v obsegu 20° levo in desno glede na smer leta, se izvaja z obojestranskim izogibanjem v desno stran in z medsebojnim razmikom najmanj 300 m v trenutku srečanja.

161. člen
(križanje smeri leta zrakoplovov)

Pri križanju smeri leta dveh vojaških ali drugih zrakoplovov, ki se nahajata na približno enaki višini, ima prednost poti zrakoplov, ki prihaja z desne strani. Drugi zrakoplov mora z izogibanjem v svojo desno stran omogočiti nemoten let zrakoplova s pravico prednosti poti na oddaljenosti najmanj 300 m.

3. Prednost poti pri vzletanju in pristajanju

162. člen
(določanje prednosti poti pri vzletanju in pristajanju)

Vrstni red vzletanja in pristajanja vojaških in drugih zrakoplovov na vojaškem letališču določa služba kontrole zračnega prometa, pri čemer je prednostni red naslednji:

- a) pri vzletu:
1. letalo ali skupina letal v pripravljenosti sistema zračne obrambe;
 2. zrakoplov, v katerem se nahaja bolnik ali ranjenec, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč;
 3. zrakoplov, v katerem se nahaja ekipa za nudenje nujne zdravniške pomoči;
 4. zrakoplov, ki sodeluje iskanju ali reševanju;
 5. zrakoplov, ki vozi zelo pomembno osebo;
 6. skupina letal;
 7. letalo z omejenim časom delovanja motorja na zemlji;
 8. potniško (transportno) letalo;
 9. zrakoplov z majhno količino goriva;
 10. letalo z večjo maksimalno hitrostjo;
 11. skupina helikopterjev;
 12. posamezen helikopter;
- b) pri pristajanju:
1. letalo v nevarnosti;
 2. zrakoplov z majhno količino goriva;
 3. zrakoplov, v katerem se nahaja bolnik ali ranjenec, ki potrebuje nujno zdravniško pomoč;
 4. zrakoplov, v katerem se nahaja ekipa za nudenje nujne zdravniške pomoči;
 5. zrakoplov, ki sodeluje pri iskanju ali reševanju;
 6. zrakoplov, ki vozi zelo pomembno osebo;
 7. skupina letal;
 8. potniško (transportno) letalo;
 9. skupina helikopterjev;
 10. posamezno letalo;
 11. posamezen helikopter.

4. Omejitve višine in hitrosti letenja

163. člen
(minimalne višine začetka prvega zavoja in izhoda v smer pristajanja)

(1) Minimalna višina začetka prvega zavoja pri vizualnem letenju je 300 čevljev pri dnevnem letu in 500 čevljev pri nočnem letu nad referenčno točko letališča, oziroma za

vojaške helikopterje in vojaška lahka šolska letala 300 čevljev podnevi in ponoči nad referenčno točko letališča.

(2) Minimalna višina izhoda vojaškega zrakoplova v smer pristajanja je 300 čevljev podnevi in 500 čevljev ponoči nad referenčno točko letališča.

164. člen (minimalne višine letenja na ruti)

(1) Minimalne dovoljene višine letenja nad terenom po ruti, pod katerimi letenje ni dovoljeno, razen na rutah za usposabljanje v letenju na zelo majhnih višinah, med vzletom in pristajanjem ter pri izvrševanju posebnih nalog, so:

- 60 čevljev nad terenom za vojaške helikopterje in 200 čevljev nad terenom za vojaška letala pri vizualnem letenju nad ravninsko in gričevnato pokrajino ter nad morjem in 1000 čevljev nad gorsko pokrajino;
- 1000 čevljev pri instrumentalnem letenju nad najvišjo točko v polmeru 5 navtičnih milj nad ravninsko in gričevnato pokrajino ter nad morjem in 2000 čevljev nad gorsko pokrajino.

(2) Najmanjša dovoljena višina letenja nad terenom po rutah leta na zelo majhnih višinah znaša 50 čevljev za dnevno letenje in nočno letenje z vojaškim zrakoplovom, ki je opremljen z napravo za nočno opazovanje.

165. člen (minimalne višine leta nad naseljem)

(1) Minimalne dovoljene višine letenja nad mesti, večjimi industrijskimi območji in večjimi skupinami ljudi nad najvišjim objektom ali oviro v območju nadleta so:

- za vojaške zrakoplove Slovenske vojske, ko so aktivno oboroženi, se minimalna višina določi tako, da se največja izračunana višina, ki pri izgubi pogonske sile omogoči varen dolet vojaškega zrakoplova na nenaseljeno območje, poveča za 50 odstotkov, vendar ta višina ne more biti manjša od 1000 čevljev;
- 300 čevljev za vojaške helikopterje brez oborožitve. Pod višino 300 čevljev je dovoljeno letenje vojaških helikopterjev pri izvajanju nalog iskanja, zaščite in reševanja in pomoči.

(2) Prevoz zunanjega tovora nad naseljem se lahko dovoli s posebno odobritvijo za dvomotorne vojaške helikopterje, če je vojaški helikopter ob maksimalni obremenitvi in izgubi pogonske sile enega motorja sposoben izvajati vzpenjanje z minimalnim dviganjem.

166. člen (minimalne višine leta v conah letenja na zelo majhnih višinah)

Minimalna dovoljena višina letenja v conah letenja na zelo majhni višini je 200 čevljev za dnevni let ter nočni let z vojaškim zrakoplovom, ki je opremljen z napravo za nočno opazovanje. Izjemoma ta omejitev ne velja za dnevno letenje vojaških helikopterjev, če je za izvršitev naloge potrebno in s programom letalskega usposabljanja predvideno letenje na višini manjši od 200 čevljev, ob upoštevanju ustreznih postopkov za zagotovitev varnosti letenja ter po predhodnem dogovoru s pristojno službo kontrole zračnega prometa.

167. člen (določanje minimalne višine leta)

(1) Minimalne višine letenja v vizualnem letenju se za vojaške zrakoplove določajo glede na konfiguracijo terena vzdolž osi rute, pri instrumentalnem letenju pa v pasu 10 navtičnih milj levo in desno od osi rute.

(2) Za določitev minimalnih višin na zelo majhnih višinah letenja se kot izhodišče pri načrtovanju upoštevajo najvišje točke naravnih in umetnih objektov na terenu.

(3) Pri konturnem letenju se spremlja konfiguracija terena na višini 60 čevljev nad terenom za vojaške helikopterje in 200 čevljev nad terenom za vojaška letala.

168. člen (maksimalne višine leta brez opreme za kisik)

Maksimalna dovoljena višina letenja vojaškega zrakoplova brez opreme za kisik je 13.000 čevljev, pri čemer se lahko zrakoplov nahaja na višinah od 10.000 čevljev do 13.000 čevljev najdalj 30 minut. Nad 13.000 čevljev je obvezna uporaba opreme za kisik.

169. člen (omejitve hitrosti leta)

Največja dovoljena indicirana hitrost vojaškega zrakoplova v letališki coni vojaškega letališča brez posebne odobritve službe kontrole zračnega prometa je 210 vozlov.

5. Ločevanje vojaških zrakoplovov in nameščanje pritiska na višinomeru

a) Ločevanje vojaških zrakoplovov

170. člen (ločevanje)

Ločevanje vojaških zrakoplovov je zagotavljanje horizontalne in vertikalne oddaljenosti med zrakoplovi na zemlji in v zraku na varni višini ter oddaljenosti od ovir na zemlji in pojavov v zraku, ki vplivajo na varnost letenja.

171. člen (ločevanje vojaških zrakoplovov pri letenju po pravilih vizualnega letenja)

(1) Ločevanje vojaških zrakoplovov pri letenju po pravilih vizualnega letenja se izvaja, ko so pogoji meteorološke vidljivosti nad predpisanim minimumom za vizualno letenje.

(2) Vodja zrakoplova, ki leti po pravilih vizualnega letenja, je odgovoren za zagotavljanje horizontalne in vertikalne oddaljenosti od drugih zrakoplovov v zraku in na zemlji ter za varen prelet ovir na zemlji. Med letenjem mora vodja zrakoplova upoštevati pravila o izogibanju trčenja, prednosti poti v zraku in minimalnih višinah letenja.

(3) Minimalne razdalje med vojaškim in drugim zrakoplovom so določene s splošnimi predpisi o letalstvu.

(4) Ločevanje vojaških zrakoplovov pri letenju po pravilih vizualnega letenja lahko v kontroliranem zračnem prostoru zagotovi tudi služba kontrole zračnega prometa, odvisno od razreda zračnega prostora.

172. člen

(ločevanje vojaških zrakoplovov pri letenju po pravilih instrumentalnega letenja)

(1) Za horizontalno in vertikalno ločevanje vojaških zrakoplovov pri letenju po pravilih instrumentalnega letenja je odgovorna služba kontrole zračnega prometa.

(2) Vodja zrakoplova, ki leti po pravilih instrumentalnega letenja, mora vzdrževati stalno radijsko zvezo s službo kontrole zračnega prometa na določeni frekvenci, javljati prelet določene točke in leteti po postopkih v skladu z odobrenim načrtom letenja in navodili službe kontrole zračnega prometa.

173. člen

(ločevanje vojaških zrakoplovov v skupini in med podskupinami)

(1) Za ločevanje vojaških zrakoplovov v skupini so odgovorni vodje zrakoplovov. Za ločevanje vojaških zrakoplovov med podskupinami pri letenju po pravilih vizualnega letenja so odgovorni vodje posamezne skupine.

(2) Najmanjša oddaljenost med skupinami vojaških zrakoplovov je 100 metrov.

b) Nameščanje pritiska na višinomerih

174. člen

(postavljanje barometriškega pritiska na višinomeru v kontroliranem zračnem prostoru)

V kontroliranem zračnem prostoru se od vzleta do doseganja višine prehoda (transition altitude) leti po QNH pritisku, ki kaže višino nad srednjo morsko gladino (mean sea level – MSL). Med vzpenjanjem se na objavljeni višini prehoda (transition altitude) nastavi standardni pritisk QNE (1013,2 hPa) za letenje po nivojih leta. Med spuščanjem pristojna služba kontrole zračnega prometa sporoči pilotu prehodni nivo leta (transition level), na katerem pilot nastavi QNH pritisk, po katerem leti do pristanka.

175. člen

(postavljanje barometriškega pritiska na višinomeru v sloju prostega letenja)

V sloju prostega letenja se leti po QNH pritisku.

176. člen

(postavljanje barometriškega pritiska na višinomeru na poligonu in izvenletaliških pristankih)

Vojaška letala na poligonu in vojaški helikopterji pri izvenletaliških pristankih letijo po QNH pritisku. Med pripravo za letenje se določijo minimalne absolutne višine za posamezne manevre, ki se izvajajo na poligonih in pri izvenletaliških pristankih.

177. člen
(postavljanje barometriškega pritiska na vojaškem zrakoplovu z večimi višinomeri)

Na vojaškem zrakoplovu z večimi višinomeri se vedno uporablja le en barometriški pritisk med letom. Pri prehodu s QNH pritiska na QNE in obratno se vsi barometriški višinomeri v kabini nastavijo na enak barometriški pritisk. Po nastavitvi je potrebno preveriti, da med kazanjem višinomerov ni odstopanj, večjih od dovoljenih.

6. Prepovedi in omejitve

178. člen
(vzlet in odobritev vzleta)

(1) V primeru, da na vojaškem letališču ni zagotovljena služba kontrole zračnega prometa, je pilotu vojaškega zrakoplova prepovedan vzlet:

- kadar se na vzletno pristajalni stezi pred vojaškim zrakoplovom, ki se pripravlja za vzlet, nahaja drug zrakoplov ali ovira;
- kadar drugi zrakoplov v prihodu po končanem pristajanju nadaljuje letenje s ponovnim vzletom;
- kadar je površina vojaškega zrakoplova, ki se pripravlja za vzlet, pokrita z ivjem, snegom ali ledom;
- kadar sta hitrost in smer vetra večja od dovoljenih vrednosti iz letalnega priročnika za posamezen tip vojaškega zrakoplova;
- kadar zrakoplov, ki je predhodno vzletel, še ni preletel konca vzletno pristajalne steze ali začel s prvim zavojem, razen pri vzletu skupine vojaških zrakoplovov.

(2) O intervalu med vojaškimi zrakoplovi pri vzletu skupine vojaških zrakoplovov odloča vodja letenja.

179. člen
(pristajanje in odobravanje pristajanja)

Pilotu vojaškega zrakoplova je prepovedano pristajanje:

- kadar se na vzletno pristajalni stezi, na kateri vojaški zrakoplov pristaja, nahajajo ovire;
- kadar se na vzletno pristajalni stezi, na kateri vojaški zrakoplov pristaja, nahaja zrakoplov med vzletom, ki še ni preletel konca vzletno pristajalne steze;
- kadar predhodni zrakoplov po pristajanju ni zapustil vzletno pristajalne steze, razen pri pristajanju skupine vojaških zrakoplovov. O intervalu pri pristajanju skupine vojaških zrakoplovov odloča vodja letenja ali vodja skupine.

180. člen
(odmetavanje zunanjega tovora, goriva in bojnih sredstev)

(1) Odmetavanje zunanjega tovora, izpuščanje goriva ali odmetavanje gorivnih rezervoarjev ter odmetavanje drugih tovorov ali predmetov iz vojaškega zrakoplova je prepovedano, razen če to ni predvideno z nalogom za let.

(2) Izjemoma lahko zaradi zagotavljanja varnosti vojaškega zrakoplova ali zaščite življenj in zdravja oseb v vojaškem zrakoplovu pilot ali drug član posadke po ukazu vodje posadke izpusti gorivo ali odvrže gorivne rezervoarje, odvrže zunanji tovor ali del tovora, vključno z bojnimi sredstvi, na za to predvidenem prostoru oziroma nad nenaseljenim območjem. Zaporedje odmetavanja določi pilot ali vodja posadke.

(3) V primeru vpliva nevarnosti na izvajanje leta (nepravilni položaj vojaškega zrakoplova, trenutni zasilni pristanek z male višine, požar na vojaškem zrakoplovu in podobno) lahko pilot takoj odvrže zunanji tovor, vključno z bojnimi sredstvi, o čemur mora nemudoma obvestiti kontrolo zračnega prometa.

(4) Zasilno odmetavanje letalskih bomb se vedno izvaja z neaktiviranimi vžigalniki, raket pa z neaktiviranimi vžigalniki ali skupaj z raketnimi nosilci.

181. člen (letenje na velikih in zelo velikih višinah)

Na vojaških zrakoplovih Slovenske vojske mora posadka obvezno uporabljati kisikove maske in ustrezno opremo za oskrbo s kisikom:

- za letenje na višinah med 10.000 čevljev in 13.000 čevljev na zrakoplovih brez kabine pod pritiskom, če je letenje na teh višinah daljše od 30 minut. Nad višino 13.000 čevljev je uporaba kisikove maske in oskrba s kisikom na takšnih zrakoplovih obvezna tudi za potnike;
- za letenje na višinah nad 13.000 čevlji na enosedežnih vojaških zrakoplovih s kabino pod pritiskom in večsedežnih vojaških zrakoplovih, kadar vojaški zrakoplov upravlja en pilot;
- za nočno letenje od začetka vzleta do konca pristajanja na vojaških zrakoplovih brez kabine pod pritiskom, na vojaških zrakoplovih, katerih največja hitrost presega 200 vozlov.

182. člen (okvara opreme za oskrbo s kisikom in izguba kabinskega pritiska)

Postopek pilota v primeru okvare opreme za oskrbo s kisikom ali izgube kabinskega pritiska se izvaja v skladu z letalnim priročnikom za določen tip vojaškega zrakoplova.

183. člen (kajenje v vojaških zrakoplovih)

Kajenje v vojaških zrakoplovih Slovenske vojske je prepovedano. Prepoved kajenja mora biti označena na vidnih mestih.

184. člen (omejitve za motor in vojaški zrakoplov)

Omejitve za motor in vojaški zrakoplov so določene s predpisi o vzdrževanju vojaških zrakoplovov, v priročniku za vzdrževanje vojaškega zrakoplova in letalnem priročniku.

7. Izredni dogodki med letom

185. člen (izredni dogodki med letom)

Izredni dogodki med letom so okvare delovanja vojaškega zrakoplova in sistemov, incidenti, resni incidenti in letalske nesreče.

186. člen (preventivni ukrepi)

(1) Pilot in člani posadke se morajo redno seznanjati in preučevati postopke v izrednih dogodkih ter se sistematično uriti na zemlji in v zraku zaradi pridobivanja znanj in usposobljenosti za izvajanje teh postopkov.

(2) Posadka vojaškega zrakoplova mora izvajati vse potrebne ukrepe za izogibanje nevarnosti trčenja z drugim zrakoplovom, vozilom, objektom ali oviro na zemlji in v zraku.

(3) Vodja letenja, dežurni letenja in vodja delovanj na poligonu morajo poznati postopke pilota v izrednih dogodkih ter s pravočasnimi, strokovnimi in jasnimi navodili nuditi pomoč posadki vojaškega zrakoplova. Pri letenju večjih skupin se na podlagi dogovora, lahko pridruži službi kontrole zračnega prometa izkušen pilot za zagotavljanje pomoči vojaškemu zrakoplovu v težavah.

187. člen (postopki in dolžnosti posadke vojaškega zrakoplova v primeru izrednega dogodka)

(1) Postopki posadke v primeru izrednega dogodka so odvisni od vrste izrednega dogodka, tipa vojaškega zrakoplova, pogojev leta in razpoložljivega časa. Predpisani so s tem pravilnikom, letalnim priročnikom za posamezen tip vojaškega zrakoplova, vojaškim letališkim priročnikom in drugimi predpisi.

(2) Pri izrednem dogodku med letom, ki bi v nadaljevanju leta lahko ogrozil varnost potnikov in posadke, mora vodja zrakoplova, glede na vrsto izrednega dogodka, pogojev leta in drugih okoliščin, zasilno pristati ali zagotoviti vsem potnikom in članom posadke zapuščenje vojaškega zrakoplova med letom s padali, če oprema na vojaškem zrakoplovu to omogoča.

(3) Če se vojaški zrakoplov nahaja v nevarnosti ali v okoliščinah, ki ogrožajo njegovo varnost ali varnost drugega zrakoplova, mora vodja zrakoplova o tem obvestiti službo kontrole zračnega prometa. Navedeno obvestilo se sporoča na delovni frekvenci, če to ni mogoče, pa na frekvenci 121,5 MHz VHF ali 243,0 MHz UHF.

(4) V primeru zrakoplova v težavah, izgube radijske zveze ali ugrabitve zrakoplova vodja vojaškega zrakoplova nastavi transponder na mednarodno dogovorjene kode.

188. člen (obvestilo o izrednem dogodku)

(1) V vseh primerih, kadar je možnost, mora vodja vojaškega zrakoplova o nastalem izrednem dogodku in uporabi izrednih postopkov obvestiti službo kontrole zračnega prometa ali drugo službo, s katero ima trenutno radijsko zvezo.

(2) Obvestilo o nastalem izrednem dogodku obsega:

- signal za nevarnost (MAY DAY) ponovljen trikrat;
- klicni znak vojaškega zrakoplova;

- vrsto nevarnosti in postopek, ki ga namerava izvesti zaradi izogibanja ali zmanjšanja nevarnosti, in potrebno pomoč;
- trenutni ali računski položaj vojaškega zrakoplova;
- magnetno smer, hitrost in višino leta;
- trajanje leta glede na preostalo količino goriva.

189. člen (obveščanje o možni ogroženosti)

(1) Mednarodni signal za možno ogroženost je »PAN – PAN«. Uporablja se, kadar se vojaški zrakoplov nahaja v možnih pogojih ogroženosti.

(2) Služba kontrole zračnega prometa, ki je sprejela signal o možni ogroženosti vojaškega zrakoplova, izvaja predpisane ukrepe.

(3) Uporaba frekvenca radijske zveze, ki je namenjena za sporočanje nevarnosti, je prepovedana, razen v primeru, če jo odobri služba kontrole zračnega prometa.

(4) Kadar pristojna služba kontrole zračnega prometa ne odgovori na signal »PAN – PAN«, je pilot vojaškega zrakoplova, ki je sporočilo slišal, dolžan prenesti sporočilo službi kontrole zračnega prometa in biti po potrebi posrednik pri prenašanju sporočil.

(5) Pilot vojaškega zrakoplova, ki med letom doživi izredni dogodek, je dolžan po prenehanju ogroženosti obvestiti službo kontrole zračnega prometa o izrednem dogodku, po pristanku pa izpolniti predpisani obrazec o letalskem izrednem dogodku in ga po ustaljeni poti posredovati pristojnim.

190. člen (postopek pilota vojaškega zrakoplova ob prekinitvi radijske zveze)

(1) Če se radijska zveza med vojaškim zrakoplovom in službo kontrole zračnega prometa prekine:

- med vožnjo proti vzletno pristajalni stezi zaradi vzleta, se pilot vrne na letališko ploščad, načrtovani let pa se prekine;
- v coni letališča, pilot ukrepa v skladu z vojaškim letališkim priročnikom;
- izven cone letališča v vizualnih meteoroloških pogojih, pilot nadaljuje let v skladu z načrtom leta. Pri tem mora intenzivno opazovati zračni prostor;
- izven cone letališča pri letenju po pravilih instrumentalnega letenja in v meteoroloških pogojih za instrumentalno letenje, mora pilot zadržati elemente leta, ki mu jih je do določene točke določila služba kontrole zračnega prometa, v nadaljevanju leta pa elemente leta v skladu z nalogom za let ali načrtom leta.

(2) V vseh primerih prekinitve radijske zveze pilot nastavi transponder na kodo 7600.

191. člen (prekinitev radijske zveze v skupini)

(1) Če se radijska zveza med vodjo skupine vojaških zrakoplovov in službo kontrole zračnega prometa ali s spremljevalci prekine:

- med vožnjo proti vzletno pristajalni stezi zaradi vzleta, skupina brez vodje skupine v odvisnosti od načrtovane naloge nadaljuje z letom. Vodenje skupine prevzame

- namestnik vodje skupine ali pa se cela skupina vrne na letališko ploščad, izvajanje načrtovanega leta pa se prekine;
- med letom, vodenje skupine in vzdrževanje radijske zveze s pristojno službo kontrole zračnega prometa prevzame njegov namestnik.

(2) Če se radijska zveza prekine tudi med namestnikom vodje skupine in službo kontrole zračnega prometa ali s spremljevalci, se naloga prekine. Vodenje skupine do letališča pristanka in vzdrževanje radijske zveze prevzame pilot v skupini, ki radijsko zvezo lahko vzdržuje.

(3) Signali za sporazumevanje v skupini so določeni v ustreznem SVS STANAG.

(4) V vseh primerih prekinjene radijske zveze mora pilot po radijski zvezi nadaljevati z obveščanjem službe kontrole zračnega prometa o vseh karakterističnih točkah leta v skladu z nalogo in načrtom leta ter o nameravanih postopkih.

192. člen (zasilni pristanek)

(1) Zasilni pristanek vojaškega zrakoplova je vsak pristanek vojaškega zrakoplova, ki ni predviden z nalogo za let. Zasilni pristanek je lahko takojšnji ali iz preventivnih razlogov.

(2) Takojšnji zasilni pristanek se izvaja, ko nastopi izredni dogodek, ki onemogoča nadaljevanje leta ali ne zagotavlja varnosti letenja. Zanj je značilen omejen čas za sprejem odločitve, iskanje, izbor in opazovanje zemljišča za zasilni pristanek, v primeru odpovedi motorja pa tudi onemogočena uporaba moči (potiska) motorja za korekcijo izračuna za pristanek.

(3) Zasilni pristanek iz preventivnih razlogov se izvaja, kadar bi nadaljevanje leta lahko povzročilo razmere, ki bi zahtevale takojšnji zasilni pristanek, oziroma nastanek drugih izrednih dogodkov, ki bi lahko ogrozili varnost potnikov, posadke in vojaškega zrakoplova.

(4) Zasilni pristanki se lahko izvajajo na letališču (matičnem, alternativnem ali drugem) ali izven letališča na izbranem terenu ali vodni površini.

193. člen (omejitev nadaljevanja leta)

- (1) Nadaljevanje leta vojaškega zrakoplova je prepovedano:
- če bi prišlo do popolne porabe goriva;
 - če se ugotovi nepravilno delovanje motorja ali okvara na vojaškem zrakoplovu, ki bi lahko povzročila zasilni pristanek;
 - če se pojavijo meteorološki pogoji, neugodni za letenje, ali če se pojavijo meteorološki pogoji za instrumentalno letenje, pilot pa ni usposobljen za letenje v takšnih pogojih.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka mora pilot prekiniti nadaljevanje leta po načrtu letenja in izvršiti zasilni pristanek iz preventivnih razlogov na najbližje letališče ali izbrani teren.

194. člen (zasilni pristanek na vodi)

Zasilni pristanek na vodni površini se izvede z vojaškim zrakoplovom, ki je predviden za vzlet in pristajanje na vodni površini, z ostalimi vojaškimi zrakoplovi pa samo v primeru, če ni možnosti zasilnega zaluščanja vojaškega zrakoplova s padalom.

195. člen (postopek posadke po zasilnem pristanku)

Po zasilnem pristanku mora posadka izvesti naslednje ukrepe:

- organizirati nudenje prve pomoči poškodovanim osebam;
- obvestiti svojo ali najbližjo letalsko enoto o zasilnem pristanku (lokaciji, času in vzroku zasilnega pristanka, stanju posadke, potnikov in zrakoplova, potrebnih sredstvih za popravilo zrakoplova in možnostih za ponovni vzlet in potrebi po zagotovitvi varovanja vojaškega zrakoplova);
- počakati pri vojaškem zrakoplovu do prihoda moštva za varovanje vojaškega zrakoplova;
- v primeru zasilnega pristanka kot posledice izrednega dogodka zavarovati območje razbitin ter sledi in predmetov iz vojaškega zrakoplova do prihoda preiskovalnega organa ministrstva;
- v primeru zasilnega pristanka na ozemlju druge države vodja zrakoplova ukrepa v skladu z mednarodnimi pogodbami in predpisi.

196. člen (vzlet po zasilnem pristanku)

(1) Vzlet vojaškega zrakoplova po zasilnem pristanku je prepovedan, dokler se ne ugotovi vzrok zasilnega pristanka, odpravi okvara in pridobi odobritev pristojnega organa.

(2) Odločitev o vzletu vojaškega zrakoplova, ki je zasilno pristal iz preventivnih razlogov, sprejme vodja zrakoplova, če pristanek ni bil izveden zaradi nepravilnega delovanja motorja ali okvar na vojaškem zrakoplovu.

197. člen (postopek posadke, ki je opazila zasilni pristanek zrakoplova, in postopek posadke)

(1) Če vodja vojaškega zrakoplova med letom opazi zasilni pristanek drugega zrakoplova izven letališča, mora o dogodku obvestiti pristojno službo kontrole zračnega prometa. Obvestilo o zrakoplovu, ki je zasilno pristal, vsebuje naslednje podatke:

- tip zrakoplova;
- lokacijo zasilnega pristanka;
- čas, ko je bil zrakoplov opažen;
- vidno stopnjo poškodb in število oseb ob zrakoplovu;
- znake, ki jih dajejo preživeli.

(2) Posadka vojaškega zrakoplova, ki je izvedla zasilni pristanek, mora uporabiti razpoložljiva sredstva in opremo za opozarjanje zrakoplovov, vodnih plovil ali ekip za iskanje in reševanje na svojo lokacijo.

198. člen (zasilno zaluščanje vojaškega zrakoplova s padalom)

(1) Zasilno zapuščanje vojaškega zrakoplova s padalom se izvaja ob izrednih dogodkih, če je to predpisano s tem pravilnikom in letalnim priročnikom za posamezen tip vojaškega zrakoplova, zaradi ogroženosti življenj potnikov in posadke.

(2) Zasilno zapuščanje vojaškega zrakoplova s padalom se izvaja glede na pogoje in okoliščine po odločitvi vodje zrakoplova ali vodje letenja.

(3) Zasilno zapuščanje vojaškega zrakoplova s padalom se izvede po vrstnem redu tako, da zrakoplov zapustijo najprej potniki, zatem člani posadke vojaškega zrakoplova in nazadnje vodja zrakoplova.

8. Iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov

199. člen (nudenje pomoči vojaškemu zrakoplovu)

Služba kontrole zračnega prometa in posadke drugih zrakoplovov nudijo potrebno pomoč vojaškemu zrakoplovu v nevarnosti.

200. člen (pristojnosti za začetek iskanja in reševanja)

(1) Iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov na ozemlju Republike Slovenije začne služba kontrole zračnega prometa, ki o pogrešanem vojaškem zrakoplovu nemudoma obvesti POVC, ki organizira in vodi iskanje vojaškega zrakoplova.

(2) Iskanje in reševanje vojaških zrakoplovov na ozemlju druge države se izvaja v skladu s predpisi te države oziroma v skladu z mednarodnimi pogodbami in predpisi.

VII. UPORABA VOJAŠKIH ZRAKOPLOVOV

201. člen (omejitve uporabe zrakoplovov)

Uporaba zrakoplova, ki je posebej označen z oznakami pripadnosti Civilni zaščiti Republike Slovenije ali drugimi oznakami reševalnih služb, za bojne naloge ni dovoljena.

202. člen (zagotavljanje in aktiviranje dežurnih posadk)

(1) Slovenska vojska zagotavlja dežurne posadke in vojaške zrakoplove za nujne naloge zaščite, reševanja in pomoči ter nadzor in kontrolo zračnega prostora. Število dežurnih posadk ter stopnjo pripravljenosti določi poveljnik sil Slovenske vojske.

(2) Sodelovanje letalskih enot pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah je urejeno s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ter posebnimi načrti.

(3) Aktiviranje dežurnih vojaških zrakoplovov za nujne naloge zaščite, reševanja in pomoči se izvaja preko POVC.

203. člen
(odobravanje in načrtovanje posebnih nalog)

(1) Odobravanje in načrtovanje posebnih nalog, razen za lastne potrebe letalskih enot in v nujnih primerih za potrebe zaščite, reševanja in pomoči ter nadzora in kontrole zračnega prostora, se izvaja na podlagi zahtev. Zahtevo za uporabo vojaškega zrakoplova so uporabniki zrakoplova dolžni dostaviti Generalštabu Slovenske vojske v določenem času pred načrtovano nalogo, in sicer:

- uporabniki iz Slovenske vojske in uporabniki iz sestave ministrstva najmanj 48 ur pred načrtovano nalogo;
- ostali uporabniki najmanj sedem dni pred načrtovano uporabo preko ministrstva;
- za naloge, kjer se predvideva letenje v zračnem prostoru druge države, praviloma 14 dni pred načrtovano nalogo.

(2) Načelnik Generalštaba Slovenske vojske odobrava uporabo vojaških zrakoplovov za uporabnike izven sestave Slovenske vojske in ministrstva po predhodnem soglasju ministra.

204. člen
(vsebina zahteve za uporabo vojaškega zrakoplova)

Zahteva za uporabo vojaškega zrakoplova iz prejšnjega člena se dostavlja v pisni obliki in obsega:

- naziv in naslov uporabnika;
- datum, čas uporabe in predvideno trajanje letenja;
- namen oziroma vrsto prevoza;
- podatke o predvidenih letališčih ali heliportih uporabe, ruti, mestu vkrcanja in izkrcanja potnikov ali tovora ter ostale podatke, pomembne za načrtovanje naloge;
- število potnikov;
- podatke o tovoru;
- nosilca zagotovitve varovanja zrakoplova na območju, na katerem ga ne zagotavlja letalska enota ali Slovenska vojska;
- ostale podatke, potrebne za načrtovanje logistične zagotovitve naloge.

205. člen
(dolžnosti uporabnika vojaškega zrakoplova)

(1) Uporabnik vojaškega zrakoplova je dolžan zagotoviti potrebna dovoljenja oziroma soglasja, ki so za izvedbo določene naloge predpisana.

(2) Uporabnik vojaškega zrakoplova iz prejšnjega odstavka je pred odhodom vojaškega zrakoplova na nalogo dolžan dostaviti seznam potnikov in vodje skupine v dveh izvodih.

(3) Pri nujnih nalogah lahko izjemoma uporabnik vojaškega zrakoplova namesto seznama potnikov pred odletom vojaškega zrakoplova na nalogo sporoči vodji zrakoplova samo število potnikov, seznam pa izdela med letom.

206. člen
(stroški uporabe vojaškega zrakoplova)

(1) Uporabniki vojaškega zrakoplova izven ministrstva so dolžni povrniti stroške uporabe zrakoplova. Stroški uporabe vojaškega zrakoplova se določijo glede na vrsto nalog,

porabljenih sredstev in uporabljeno dodatno opremo. Drugi materialni stroški (namestitve, prehrana, prevoz, dnevnice) članov posadke in ostalega osebja letalske enote, ki neposredno sodeluje pri izvedbi naloge, se prištejejo k stroškom uporabe vojaškega zrakoplova.

(2) Cene uporabe vojaškega zrakoplova določi minister v skladu s predpisi, ki urejajo lastno dejavnost ministrstva.

VIII. PREPREČEVANJE IN PREISKOVANJE LETALSKIH NESREČ VOJAŠKIH ZRAKOPLOVOV

1. Splošne določbe o letalskih nesrečah

207. člen **(preprečevanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov)**

(1) Izvajanje ukrepov za preprečevanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov je stalna dolžnost vseh poveljstev, enot, organov in posameznikov, ki na kakršen koli način sodelujejo pri organiziranju, izvajanju in zagotovitvi vojaškega letenja. Ukrepi za preprečevanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov so splošni in posebni.

(2) Splošni ukrepi so preventivne narave in obsegajo ukrepe in postopke, ki zagotavljajo potrebno usposobljenost za varno izvajanje letalskih nalog.

(3) Posebni ukrepi obsegajo ukrepe in postopke, ki se izvajajo po vsaki letalski nesreči, resnem incidentu in incidentu ne glede na to, ali se ukrepi nanašajo na vzroke za nastanek dogodka. Posebni ukrepi se sprejemajo in izvajajo tako, da dopolnjujejo splošne ukrepe.

(4) Za izvajanje ukrepov za preprečevanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov je odgovoren poveljnik enote.

(5) Častnik za varnost letenja in častnik za kontrolo kvalitete v enoti pripravljata poveljniku predloge za preprečevanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov.

2. Preiskovanje letalskih nesreč

208. člen **(preiskava letalskih nesreč)**

(1) Za preiskovanje letalskih nesreč, resnih incidentov in incidentov vojaških zrakoplovov je pristojen preiskovalni organ ministrstva.

(2) Poveljniki letalskih enot, častniki za varnost letenja in kontrolo kvalitete so dolžni ob letalski nesreči, resnem incidentu ali incidentu vojaškega zrakoplova zagotoviti varovanje dokaznega materiala do prihoda preiskovalnega organa ministrstva.

Pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. [82/09](#)) vsebuje naslednji končni določbi:

»IX. KONČNI DOLOČBI

209. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 46/00).

210. člen
(veljavnost pravilnika)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Pravilnik o Vojaškem letalskem organu in pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vojaški letalski nadzorniki za opravljanje nalog v tem organu (Uradni list RS, št. [82/20](#)) določa:

»13. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehajo veljati prvi, drugi in četrti odstavek 31. člena ter 32. člen Pravilnika o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 82/09).«;

ter vsebuje naslednjo končno določbo:

»14. člen
(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Pravilnik o spremembah Pravilnika o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. [162/20](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»KONČNA DOLOČBA

6. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Pravilnik o licenciranju vojaškega letalskega in drugega strokovnega osebja vojaškega letalstva (Uradni list RS, št. [113/22](#)) določa:

»23. člen
(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehajo veljati 36. in 37. točka prvega odstavka 2. člena, prvi in drugi odstavek 23. člena ter 27. in 33. člen Pravilnika o letenju vojaških zrakoplovov (Uradni list RS, št. 82/09, 82/20 in 162/20).«;

ter vsebuje naslednjo končno določbo:

»24. člen
(začetek veljavnost)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.